RNI NO. MAHMAR/2020/84035

कायदेविषयक मार्गदर्शन मोफत
संपर्क
ॲड. सिद्धार्थ
MVsc, MBA, LLM
मो नं ९४२२५३९४५१

BAHUJAN SAURABHA
बहुजन सौरभ

सोमवार ०३ ऑगस्ट २०२६ | वर्ष : ६ | अंक : २१४ | दैनिक | किंमत : ₹ ५/-
Monday, 03 August 2026 | Year : 6 | Issue : 214 | Daily | Rate: Rs. 5/-

दि. ०३ ऑगस्ट २०२६

१९१३- मुंबई प्रांत समिती मध्ये सदस्य म्हणून नियुक्ती.
१९२८- महार वतने नष्ट करण्यासंबंधीचे विधेयक मुंबई कौन्सिल मध्ये (मुंबई विधिमंडळात) मांडले व या बीलावर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे भाषण.

संकलन प्रा. यशवंत दुपटे

महत्वाच्या बातम्या

कर्नाटकला वाचवा, आम्हाला मदत करा : मुख्यमंत्री डी.के. शिवकुमार

बंगळूर : कर्नाटकचे मुख्यमंत्री डी.के. शिवकुमार यांनी शनिवारी प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी यांना राज्याला अधिक पाठिंबा देण्याचे आवाहन केले. ते म्हणाले की, बंगळूर हे भारताचे जगासाठीचे प्रवेशद्वार बनले असून कर्नाटकच्या विकासासाठी केंद्र आणि राज्य सरकारांमध्ये मजबूत सहकार्य आवश्यक आहे.

फास्ट ट्रॅक कोर्टातील न्यायाधीशांची आठ दिवसांत बदली

नवी दिल्ली : मागील काही महिन्यांपासून देशात नीट पेपरफुटीचे प्रकरण गाजत आहे. कॉक्रोच जनता पार्टीच्या आंदोलनानंतर धर्मेंद्र प्रधान यांना केंद्रीय शिक्षणमंत्रिपदाचा राजीनामा द्यावा लागला. त्यानंतर मोदी सरकारने पेपरफुटीच्या प्रकरण निकाली काढण्यासाठी दिल्लीत तातडीने फास्ट ट्रॅक कोर्ट सुरू केले. मात्र, सुनावणीच्या पहिल्याच दिवशी सरकारी वकिलांअभावी प्रकरणाला ब्रेक लागला. त्यानंतर आता मोठी घडामोड समोर आली आहे. दिल्लीतील फास्ट ट्रॅक कोर्टाच्या न्यायाधीश अनु ग्रोवर बलीगा यांची आठ दिवसांतच बदली करण्यात आली आहे. फास्ट ट्रॅक कोर्टाच्या बदलीमुळे चर्चांना उधाण आले आहे. फास्ट ट्रॅक कोर्टाची स्थापना झाल्यानंतर मागील आठवड्यातच त्यांच्यावर विशेष न्यायाधीश म्हणून जबाबदारी सोपविण्यात आली होती. आता नव्या आदेशाने त्यांची जबाबदारी बदलण्यात आली आहे.

१ कोटी रुपये भरल्यानंतर कपिल सिबल अडचणीत

नवी दिल्ली : आरटीआय कार्यकर्ते अमित तिवारी यांनी सांगितले की, त्यांनी तीन वेगवेगळ्या ठिकाणी तक्रारी दाखल केल्या आहेत. त्यांनी सीजेपी यांच्या विरोधात निवडणूक आयोगाकडे आणि कपिल सिबल यांनी जाहिर केलेल्या १ कोटी रुपयांच्या निधीवर १८% जीएसटी लावण्याची मागणी करत सीबीआयसीकडे तक्रार दाखल केली आहे.

अमित शाह यांनी राजीनामा दिलाच पाहिजे : अभिजीत दिपके

नवी दिल्ली : कॉक्रोच जनता पार्टीने ३७ दिवस आंदोलन केले. २५ जुलैला हे आंदोलन संपले कारण धर्मेंद्र प्रधान यांच्या राजीनाम्याची जी प्रमुख मागणी होती ती केंद्र सरकारने मान्य केली. २० जुलैला आंदोलनाला हिंसक वळण लागले होते. कॉक्रोच जनता पार्टी आणि विद्यार्थ्यांनी मिळून हे आंदोलन केले. आता अभिजीत दिपकेनी अमित शाह यांनी राजीनामा दिला पाहिजे अशी मागणी केली आहे. आम्हाला थकवून टाकायचे होते, सरकारला हे वाटत होतं की आम्ही मैदान सोडून गेले पाहिजे म्हणजे आमच्यावर कुणी विश्वास ठेवणार नाही. त्यामुळे आंदोलन चालू ठेवले असे अभिजीत दिपके म्हणाले.

कावेरी पाणी वाद पुन्हा पेटला

नवी दिल्ली : तामिळनाडूसोबतच्या कावेरी पाणी विवादाच्या पार्श्वभूमीवर, कर्नाटकचे मुख्यमंत्री डी.के. शिवकुमार यांच्या शासकीय निवासस्थानी सर्वपक्षीय बैठक सुरू आहे. या बैठकीला मुख्यमंत्री शिवकुमार, राज्याचे माजी मुख्यमंत्री सिद्धरामय्या आणि बसवराज बोम्मई, केंद्रीय मंत्री एच.डी. कुमारस्वामी, काँग्रेसचे ज्येष्ठ नेते एम. वीरप्पा मोईली, कर्नाटक सरकारचे मंत्री एम.बी. पाटील आणि कर्नाटक काँग्रेसचे अध्यक्ष बी.के. हरिप्रसाद उपस्थित आहेत. याशिवाय उपमुख्यमंत्री डॉ. जी. परमेश्वरा, केंद्रीय मंत्री व्ही सोमन्ना आणि शोभा करंदलाजे, राज्यमंत्री रामलिंगा रेड्डी, के.जे.जॉर्ज आणि कृष्णा बायरे गौडा, दिल्लीतील राज्य सरकारचे विशेष प्रतिनिधी टी.बी. जयचंद्र, विधानसभेतील विरोधी पक्षनेते आर अशोक, विरोधी पक्षनेते लेवोवोमी, विरोधी पक्षनेते चव्हाणवडी, राज्यमंत्री ना. शशी किरण शेट्टी आणि इतर वरिष्ठ अधिकारीही या बैठकीला उपस्थित होते.

भारत आता लोकशाही राहिलेली नाही...

सत्तेचे केंद्र बनले

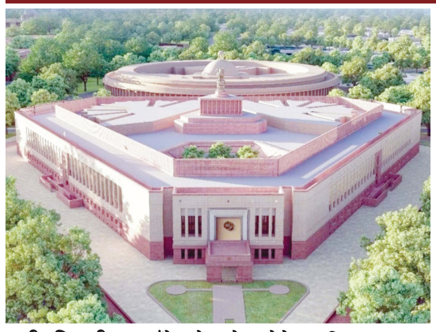

नवी दिल्ली : काँग्रेसचे ज्येष्ठ नेते आणि लोकसभा खासदार मनीष तिवारी यांनी भारतीय लोकशाही व्यवस्थेबाबत एक मोठे विधान केले आहे. ते म्हणाले की, जर संसद आणि इतर कायदेमंडळांना संविधानानुसार योग्यरित्या काम करायचे असेल, तर देशाच्या लोकशाही व्यवस्थेत मूलभूत बदल करणे आवश्यक आहे. त्यांनी असा दावा केला की, भारत आता खऱ्या अर्थाने लोकशाही राहिलेला नाही, कारण लोकांच्या इच्छेचे प्रतिनिधित्व करणाऱ्या संस्था हळूहळू कमकुवत झाल्या आहेत.

'संसद ही सत्ता बळकावण्याचे साधन बनली आहे,' असे मनीष तिवारी यांनी 'एक्स' या सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्मवर लिहिले आहे. संसद आणि इतर कायदेमंडळांची भूमिका कायदे करणे आणि सरकारला जबाबदार धरणे ही आहे, असे त्यांनी नमूद केले. मात्र, जर या संस्था कार्यकारी मंडळाला सत्ता मिळवण्यासाठी केवळ एक साधन बनल्या, तर नैतिक, राजकीय आणि घटनात्मक अधःपतन सुरूच राहील. त्यांनी लिहिले की, हे अधःपतन १९९० च्या दशकाच्या सुरुवातीला सुरू झाले आणि तेव्हापासून ते अव्याहतपणे सुरूच आहे. ते म्हणाले की, पहिली लोकसभा (१९५२-५७) दरवर्षी सरासरी १३५ दिवस कामकाज करत असे. त्या तुलनेत, १७ व्या लोकसभेचे कामकाज ५५ दिवसांपर्यंत कमी झाले. ते म्हणाले की, या ५५ दिवसांमध्येही गोंधळ आणि व्यत्ययामुळे सुमारे ३० ते ३५ दिवसांवर परिणाम झाला. ते असेही म्हणाले की, १३ व्या, १४ व्या, १५ व्या आणि १६ व्या लोकसभेची कामगिरीही यापेक्षा फारशी चांगली नव्हती. काँग्रेस खासदाराने दावा केला की, आज देशातील लोकशाही संस्थांचे संतुलन कमकुवत झाले आहे.

> 'राम मंदिराचा मुद्दा उपस्थित करणे हा गुन्हा आहे का? जर काही चोरी झाली असेल, तर जबाबदार लोकांची चौकशी झाली पाहिजे. आम्ही संसदेच्या आत आणि बाहेर राम मंदिरासाठीच्या अर्पणाचा मुद्दा उपस्थित केला आणि आता आमच्यावरच कारवाई केली जात आहे. लोक रामाच्या नावाखाली लूटमार करत आहेत आणि जेव्हा आम्ही आवाज उठवतो, तेव्हा आमच्यावर गुन्हे दाखल केले जातात. देशभरातील मंदिरांमध्ये चोरीच्या घटना घडल्या आहेत आणि अनेक मंदिरे सरकारच्या नियंत्रणाखाली आहेत.'

पावसाळी अधिवेशनाचा तिसरा आठवडा सुरू

नवी दिल्ली : पावसाळी अधिवेशनाचा तिसरा आठवडा सोमवारपासून सुरू होत आहे. या काळात सरकार आपला कायदेविषयक अजेंडा पुढे नेण्याची तयारी करत आहे. लोकसभेत दोन विधेयके सादर करण्यासाठी आणि एक विधेयक मंजूर करण्यासाठी सूचीबद्ध करण्यात आले आहे. भारतीय सांख्यिकी संस्था विधेयक, २०२६ आणि बँकर्स बुक एव्हिडन्स कायदा, २०२६ ही विधेयके लोकसभेत सादर करण्यासाठी सूचीबद्ध आहेत. कार्यसूचीमध्ये २०२२-२३ या आर्थिक वर्षासाठीच्या अनुदानाच्या अतिरिक्त मागण्यांवर अर्थमंत्री निर्मला सीतारामन यांच्या निवेदनाचाही समावेश आहे.

'माझा नंबर लीक झाला आहे, मला धमक्या येत आहेत...

नवी दिल्ली : दिल्लीतील जंतर मंतर येथे झालेल्या आंदोलनादरम्यान प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी यांच्यावर टीकात्मक टिप्पणी केल्यामुळे चर्चेत आलेल्या एका १५ वर्षीय विद्यार्थिनीने आपल्या सुरक्षेबद्दल गंभीर चिंता व्यक्त केली आहे. तिचा मोबाईल नंबर सोशल मीडियावर सार्वजनिक करण्यात आला असून, तिला बलात्कार आणि जीवे मारण्याच्या धमक्या येत असल्याचा दावा या विद्यार्थिनीने केला आहे. आपल्यासोबत एका मोठ्या गुन्हेगारासारखी वागणूक दिली जात असल्याच्या आरोपावरून तिने पोलिसांच्या कारवाईवरही प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले आहे. 'मी त्यांना जिथे कुठे भेटेन तिथे ते माझ्यावर बलात्कार करतील,' असे ती विद्यार्थिनी म्हणाली. पुढे तिने सांगितले की, तिला अनोळखी नंबरवरून धमकीचे फोन येत आहेत. फोन करणारे अश्लील आणि हिंसक भाषा वापरत असल्यामुळे ती आणि तिचे कुटुंब खूप घाबरले आहेत, असे तिने सांगितले. ती पुढे म्हणाली, 'माझा मोबाईल नंबर लीक झाला आहे. मला सतत धमकीचे फोन येत आहेत. मी जिथे कुठे भेटेन तिथे ते माझ्यावर बलात्कार करून मला ठार मारतील, असे ते म्हणतात. मी खूप घाबरले आहे.' तिचा आरोप आहे की, जणू काही तिने एखादा गंभीर गुन्हा केला आहे, अशाप्रकारे पोलीस सतत तिच्या घरी येऊन तिचा शोध घेत आहेत. गुन्हा दाखल झाल्यापासून तिच्या कुटुंबावरही दबाव आहे, असेही तिने सांगितले.

सीजेपी कोअर मेंबर मीटिंग ५ ऑगस्टला

छत्रपती संभाजीनगर : नीट पेपरफुटीविरोधात देशव्यापी आंदोलनाचे नेतृत्व करणाऱ्या झुरळ जनता पक्षाची (सीजेपी) कोअर कमिटी ५ ऑगस्ट रोजी महाराष्ट्रातील छत्रपती संभाजीनगर येथे एक महत्त्वपूर्ण बैठक घेणार आहे. या बैठकीत संघटनेच्या भविष्यातील रणनीती आणि कार्यक्रमांवर चर्चा केली जाईल. सूत्रांनुसार, ही बैठक सीजेपीचे संस्थापक अभिजित दीपके यांच्या निवासस्थानी होणार आहे. आंदोलनातील प्रमुख सदस्य यात सहभागी होऊन मागील आंदोलनांमधील त्यांचे अनुभव आणि भविष्यातील योजनांवर चर्चा करतील. सूत्रांनी सांगितले की, गेल्या महिन्यात दिल्लीतील जंतर मंतर येथे जवळपास महिनाभर चाललेल्या आंदोलनानंतर, संघटनेने आपल्या कार्यकर्त्यांना आणि स्वयंसेवकांना त्यांच्या कुटुंबासोबत काही वेळ घालवण्यास सांगितले होते. त्यांना विद्यार्थी आणि स्वयंसेवकांशी संवाद साधण्यास, त्यांच्या सूचना गोळा करण्यास आणि ५ ऑगस्ट रोजी होणाऱ्या बैठकीत त्या मांडण्यासही सांगण्यात आले होते. या बैठकीनंतर, सीजेपी एक पत्रकार परिषद घेईल, जिथे संघटना आपली आगामी रणनीती आणि भविष्यातील आंदोलने किंवा कार्यक्रमांची घोषणा करू शकते.

हिमाचल प्रदेशातील मंडीमध्ये ३.१ तीव्रतेचा भूकंप

नवी दिल्ली : रविवारी सकाळी देशाच्या विविध भागांमध्ये सौम्य भूकंपाचे धक्के जाणवले. हिमाचल प्रदेशातील मंडीपासून ते राष्ट्रीय राजधानी दिल्ली आणि ईशान्येकडील राज्यांपर्यंत जमीन हादरली. दिलासादायक बाब म्हणजे कुठेही जीवितहानी किंवा मालमत्तेची हानी झाल्याचे वृत्त नाही. राष्ट्रीय भूकंपशास्त्र केंद्राच्या (NCS) माहितीनुसार, रविवार, २ ऑगस्ट २०२६ च्या पहाटेपासून सकाळपर्यंत देशात पाच वेगवेगळ्या ठिकाणी कमी तीव्रतेच्या भूकंपांची नोंद झाली. रविवारची सकाळ भूकंपाच्या धक्क्यांनी सुरू झाली. पहिला धक्का पहाटेच्या सुमारास दिल्लीत बसला. त्यानंतर ईशान्य भारत आणि हिमाचल प्रदेशच्या पर्वतीय प्रदेशात भूकंपाचे धक्के नोंदवले गेले. दिल्ली (उत्तर जिल्हा): पहाटे ४ वाजून १४ मिनिटांनी २.९ तीव्रतेचा भूकंप झाला. भूकंपाचा केंद्रबिंदू ८ किलोमीटर खोलीवर होता. भूकंपाचा केंद्रबिंदू २८.७२१ अंश उत्तर अक्षांश आणि ७६.९५७ अंश पूर्व रेखांश येथे होता.

आदिवासी हक्क कार्यकर्ते प्रणव डोले यांना NSA ने ताब्यात घेतल्याबद्दल आसाम सरकारवर टीका

दिसपुर : काँग्रेसने रविवारी, आदिवासी हक्क कार्यकर्ते प्रणब डोले यांना राष्ट्रीय सुरक्षा कायद्या (NSA) अंतर्गत ताब्यात घेतल्याबद्दल आसाम सरकारवर जोरदार हल्ला चढवला. असंतोष दडपण्यासाठी असाधारण कायद्यांचा शस्त्र म्हणून वापर करण्याच्या भाजप सरकारांच्या वाढत्या प्रवृत्तीचाच डोले यांच्या विरोधात NSA चा वापर हा एक भाग आहे, असा आरोप पक्षाने केला. विरोधी पक्षाने याला प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धता कायद्यांचा स्पष्ट गैरवापर आणि राज्य सरकारच्या अधिकारक्षेत्राबाहेरील कारवाई म्हटले आहे. काँग्रेसचे महासचिव (संपर्क) जयराम रमेश म्हणाले की, जिल्हा न्यायालयाने प्रणब डोले यांना जामीन मंजूर केल्यानंतर दुसऱ्याच दिवशी, ३० जुलै रोजी आसाम सरकारने त्यांच्याविरुद्ध राष्ट्रीय सुरक्षा कायदा (NSA) लागू केला. जयराम रमेश यांनी 'एक्स' वाहिनीवर सांगितले, 'हा प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धता कायद्यांचा स्पष्ट गैरवापर आणि राज्य सरकारचे अधिकाराचे उल्लंघन आहे.' ते म्हणाले की, काझीरंगा राष्ट्रीय उद्यानाजवळ प्रस्तावित असलेल्या पंचतारांकित रिसॉर्टला विरोध करणाऱ्या गावकऱ्यांना पाठिंबा दिल्यामुळे डोले यांना अटक करण्यात आली.

मणिपूरमध्ये ९ दहशतवाद्यांना अटक...

इम्फाळ : मणिपूरमधील सुरक्षा दलांनी गेल्या २४ तासांत वेगवेगळ्या गुप्त माहितीच्या आधारे केलेल्या कारवायांमध्ये बंदी घातलेल्या बंडखोर गटांशी संबंधित नऊ दहशतवाद्यांना अटक केली असून, त्यांच्याकडून शस्त्रे, दारूगोळा आणि इतर आक्षेपार्ह साहित्य जप्त केले आहे, असे अधिकाऱ्यांनी रविवारी सांगितले. मणिपूर पोलीस आणि इतर सुरक्षा यंत्रणांनी केलेल्या संयुक्त कारवाईत थौबल, तामेंगलाँग, काकचिंग, चंडेल, इम्फाळ पूर्व आणि इम्फाळ पश्चिम जिल्ह्यांतून नऊ दहशतवाद्यांना अटक करण्यात आली, अशी माहिती एका वरिष्ठ पोलीस अधिकाऱ्याने दिली.

अटक करण्यात आलेले दहशतवादी हे कांगलेपाक कम्युनिस्ट पार्टी (केसीपी), पीपल्स लिबरेशन आर्मी (पीएलए) आणि तिची राजकीय शाखा रिव्होल्युशनरी पीपल्स फ्रंट (आरपीएफ), नॅशनल सोशलिस्ट कौन्सिल ऑफ नागालँड-खापलांग आणि पीपल्स रिव्होल्युशनरी पार्टी ऑफ कांगलेपाक यांसारख्या बंदी घातलेल्या संघटनांशी संबंधित आहेत.

पोलिसांच्या म्हणण्यानुसार, अटक केलेले दहशतवादी अपहरण आणि खंडणीसह विविध गुन्हेगारी कृत्यांमध्ये सामील होते. दहशतवादी संघटना अनेकदा खंडणीचे वर्णन करण्यासाठी 'देणगी' हा शब्द वापरतात. सुरक्षा कर्मचाऱ्यांनी अटक केलेल्या दहशतवाद्यांकडून अनेक गुन्हेगारी कागदपत्रे, देणगीच्या पावत्या, रोख रक्कम, प्रतिबंधित संघटनांचे शिक्के व लेटरहेड, एक बाओफेंग कम्युनिकेशन हँडसेट आणि इतर अनेक वस्तू जप्त केल्या. आणखी एका संयुक्त कारवाईत, सुरक्षा दलांनी तेंगनौपाल जिल्ह्यातील मोरेह पोलीस ठाण्याच्या हद्दीतील वनक्षेत्रातून शस्त्रास्त्रे आणि दारूगोळ्याचा साठा जप्त केला. हा परिसर म्यानमारच्या सीमेला लागून असून त्याला कुंपण नाही.

सहा बोटींनी १,००० हून अधिक लोकांचे प्राण वाचवले

दिसपुर : आसाममधील विनाशकारी पुराच्या वेळी, शिवसागर जिल्ह्यातील काही गावकऱ्यांनी माणुसकीचा आदर्श घालून देण्यासाठी आपला जीव धोक्यात घातला. केवळ सहा तात्पुरत्या बोटींचा वापर करून, त्यांनी पाच गावांमधील १,००० हून अधिक लोकांना सुरक्षित स्थळी पोहोचवले. या बचावकार्यात सहभागी असलेल्यांच्या मते, त्यांच्यासाठी स्वतःच्या जीवाहूनही इतरांचे प्राण वाचवणे अधिक महत्त्वाचे होते.

यावर्षी आसाममधील सर्वाधिक प्रभावित जिल्ह्यांपैकी शिवसागर एक होता, जिथे पुरामुळे मोठ्या संख्येने घरे आणि दुकानांचे नुकसान झाले. बचावकार्यात सहभागी असलेल्या चौहान चौधरी यांनी सांगितले की, पाण्याची पातळी इतक्या वेगाने वाढली की लोकांना सावरण्यासाठी वेळच मिळाला नाही. त्यांनी सांगितले की, त्यांच्याकडे एकूण सहा गावठी बोटी होत्या. ज्यांची घरे वाहून गेली होती किंवा जे पुरात अडकले होते, अशा लोकांना वाचवण्यासाठी या बोटींचा वापर करण्यात आला. या बोटींच्या साहाय्याने पाच गावांमधील एक हजाराहून अधिक लोकांना सुरक्षित स्थळी पोहोचवण्यात आले.

कन्हैया चौधरी नावाच्या आणखी एका गावकऱ्याने सांगितले की, त्याने आधी आपल्या कुटुंबाला वाचवले आणि नंतर इतरांना मदत करण्यासाठी परत गेला. जेव्हा तो आपले घरगुती सामान घेण्यासाठी परत आला, तेव्हा त्याला पुरात अनेक लोक अडकल्याचे सतत फोन येऊ लागले. त्यानंतर त्याने आपल्या सामानाची चिंता सोडून दिली आणि लोकांना वाचवण्यावर लक्ष केंद्रित केले. अन्नपाण्याशिवाय ही बचाव मोहीम रात्री उशिरापर्यंत सुरू होती.

'लवकर व्हायला बदली आहे काय?' म्हणताच तुकाराम मुंढेंना हसू अनावर

नागपूर : कडक शिस्त आणि धडाकेबाज निर्णयांसाठी ओळखले जाणारे आयएएस अधिकारी तुकाराम मुंढे पुन्हा एकदा चर्चेत आले आहेत. त्यांच्या बदलीच्या चर्चेवरून नागपुरात झालेल्या एका कार्यक्रमादरम्यान काँग्रेस नेते अतुल लोंढे यांनी मिश्कील टिप्पणी केली. "लवकर व्हायला बदली आहे काय?" असा प्रश्न लोंढे यांनी करताच मुंढे यांना हसू आवरले नाही.तुकाराम मुंढे यांची प्रशासकीय कारकीर्द अनेकदा त्यांच्या बदल्यांमुळे चर्चेत राहिली आहे. कडक शिस्त, नियमांची काटेकोर अंमलबजावणी आणि दबावाला न जुमानता निर्णय घेण्याची त्यांची कार्यपद्धती यामुळे ते सातत्याने चर्चेच्या केंद्रस्थानी राहिले आहेत. त्यांच्या बदलीबाबत यापूर्वीही अनेकदा राजकीय आणि प्रशासकीय वर्तुळात चर्चा झाली आहे.२०२६ मध्ये अन्न व औषध प्रशासनाच्या आयुक्तपदी नियुक्त झाल्यानंतर मुंढे यांनी भेसळखोरांविरोधात कारवाईचा वेग वाढवला. त्यांच्या कारवाईनंतर त्यांच्या संभाव्य बदलीची चर्चा सुरू झाली होती. ग्राहक संघटनांनीही त्यांच्या कामाचे समर्थन करत सरकारकडे त्यांना पदावर कायम ठेवण्याची मागणी केल्याचे वृत्त आहे.दरम्यान, आमदार जितेंद्र आव्हाड यांनी मुंढे यांच्या बदलीसाठी मोठ्या प्रमाणात पैसा जमा केल्याचा गंभीर आरोप केला होता. मात्र हा आरोप राजकीय चर्चेचा विषय ठरला असून, त्याची स्वतंत्र अधिकृत पुष्टी झालेली नाही.याच पार्श्वभूमीवर नागपुरातील कार्यक्रमात अतुल लोंढे यांनी मुंढेंच्या बदलीच्या चर्चेचा संदर्भ घेत केलेल्या मिश्कील वक्तव्याने उपस्थितांमध्ये हास्याचे वातावरण निर्माण झाले. प्रश्न ऐकताच नेहमी गंभीर आणि रोखठोक भूमिकेसाठी ओळखल्या जाणाऱ्या मुंढेंनाही हसू आवरता आले नाही.मुंढे यांच्या बदलीचा विषय यापूर्वीही त्यांच्या प्रशासकीय प्रवासाचा अविभाज्य भाग राहिला आहे. त्यामुळे "लaवकर व्हायला बदली आहे काय?" या एका वाक्यातून लोंढे यांनी त्यांच्या वारंवार होणाऱ्या बदलीच्या चर्चेवरच उपरोधिक भाष्य केल्याचे दिसून आले.या छोट्याशा संवादाचा व्हिडीओ किंवा प्रसंग सध्या चर्चेत असून, मुंढेंची हसरी प्रतिक्रिया विशेष लक्षवेधी ठरली आहे या कार्यक्रमात सिकलसेल कार्यासाठी प्रिती नगरारे यांचा सत्कार करण्यात आला.

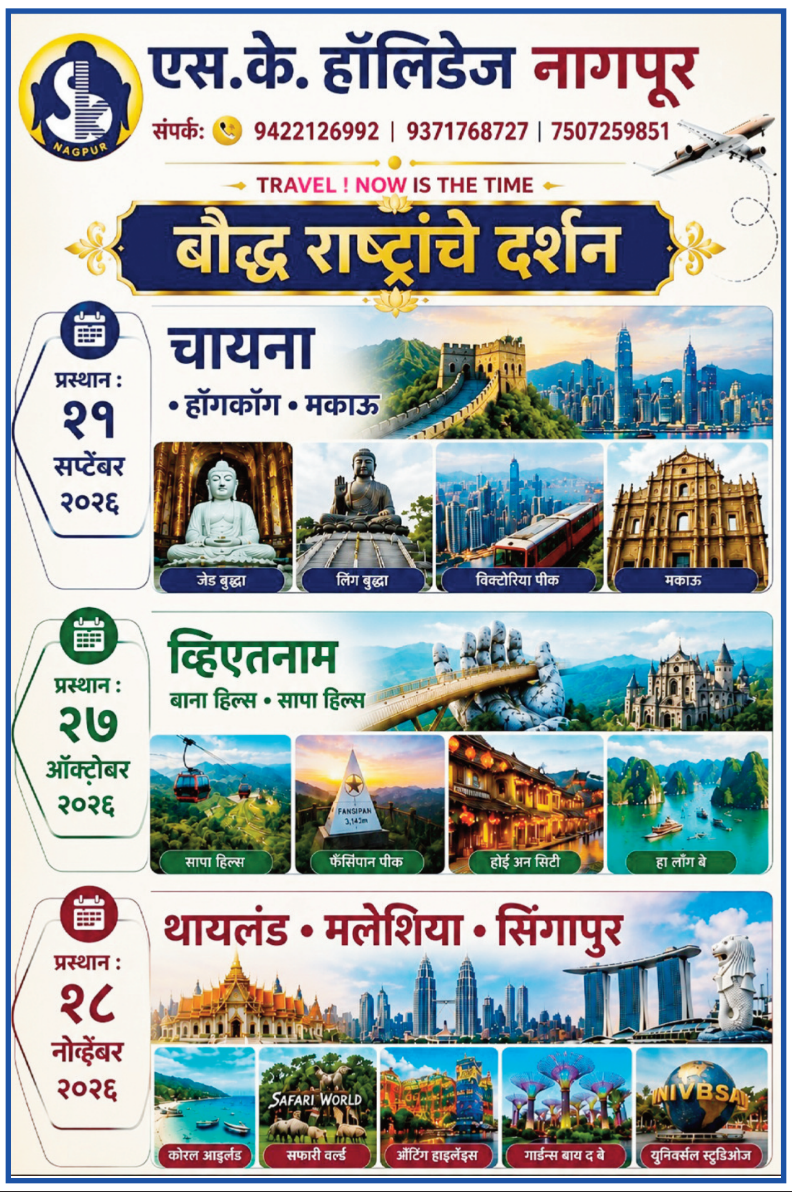

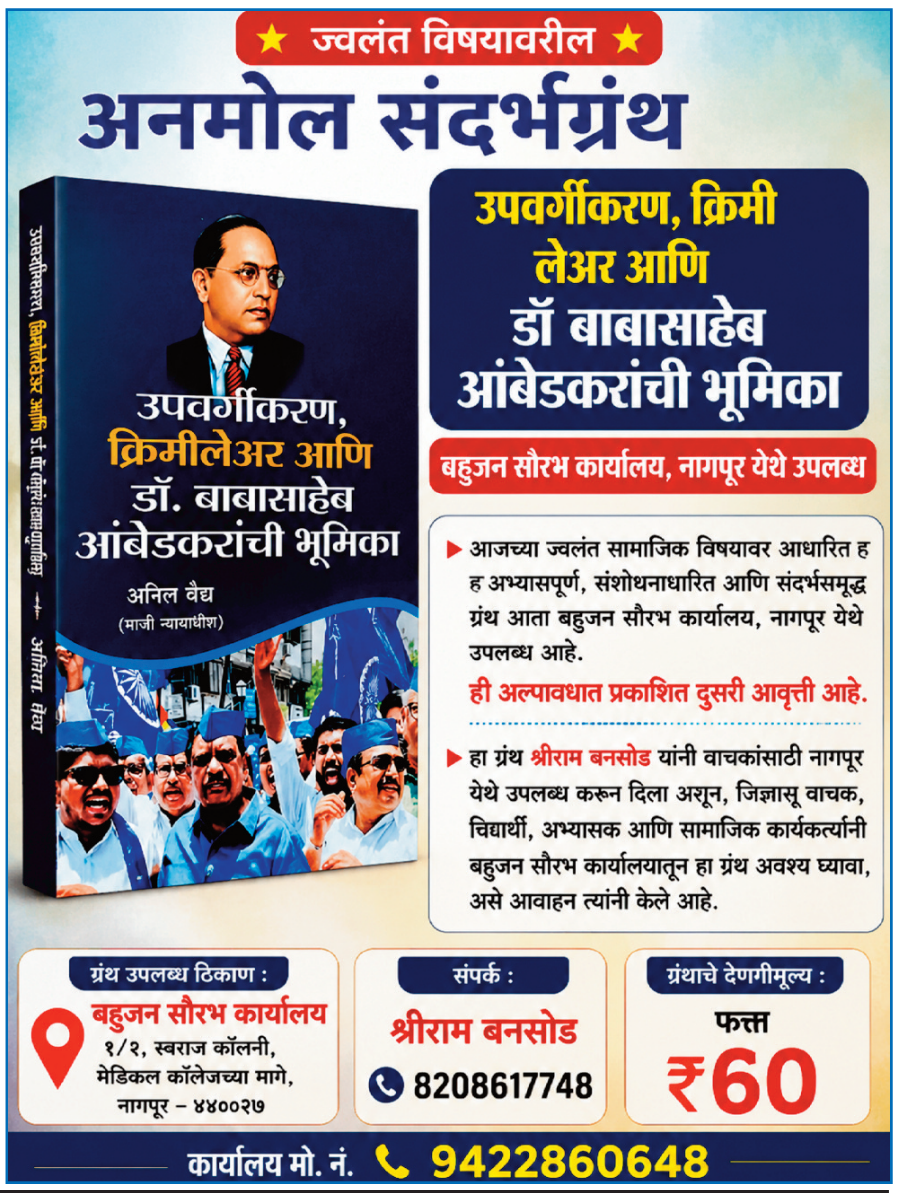

संपादकीय

आंदोलनाचा वारसा व नव्या पिढीची जबाबदारी

भारतीय लोकशाहीचा इतिहास पाहिला तर सामाजिक परिवर्तनाच्या प्रत्येक महत्त्वाच्या टप्प्यामागे संघर्ष, आंदोलन आणि जनजागृती यांची शक्ती दिसून येते. विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी शोषित, वंचित आणि उपेक्षित समाजाला न्याय मिळवून देण्यासाठी केवळ लेखन, भाषणे किंवा कायदेच केले नाहीत, तर त्यांनी रस्त्यावर उतरून अनेक ऐतिहासिक आंदोलने उभी केली. महाडचा चवदार तळे सत्याग्रह, नाशिकचा काळाराम मंदिर प्रवेश आंदोलन, मनुस्मृती दहन, गोलमेज परिषदांतील संघर्ष आणि सामाजिक समतेसाठीची अखंड लढाई यामुळे भारतीय समाजव्यवस्थेला नवे वळण मिळाले. त्यामुळेच आज लाखो लोकांना संविधानाने दिलेले हक्क उपभोगता येत आहेत. डॉ. बाबासाहेबांनी आंदोलनाला केवळ विरोधाचे साधन मानले नाही, तर ते सामाजिक परिवर्तनाचे प्रभावी शस्त्र असल्याचे दाखवून दिले. त्यांच्या मते अन्यायाविरुद्ध शांत बसणे म्हणजे अन्यायाला संमती देणे होय. म्हणूनच त्यांनी 'शिका, संघटित व्हा आणि संघर्ष करा' हा संदेश दिला. हा संघर्ष हिंसेचा नव्हता, तर घटनात्मक, वैचारिक आणि संघटित लढ्याचा होता. आज देशात विविध प्रश्नांवर विद्यार्थी, युवक आणि विविध सामाजिक घटक आंदोलन करताना दिसत आहेत. शिक्षण, रोजगार, आरक्षण, अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, सामाजिक न्याय, आर्थिक असमानता अशा अनेक विषयांवर तरुण पिढी आवाज उठवत आहे. दिल्लीतील जंतर-मंतर हे अनेक वर्षांपासून लोकशाही पद्धतीने आंदोलन करण्याचे प्रतीक मानले जाते. विविध संघटना, विद्यार्थी आणि नागरिक येथे एकत्र येऊन आपल्या मागण्या मांडतात. कोणत्याही आंदोलनाचे मूल्यमापन करताना त्याची कारणे, त्याची पद्धत आणि त्यामागील उद्दिष्ट यांचा वस्तुनिष्ठ विचार होणे आवश्यक आहे. लोकशाहीत सरकारवर टीका करणे, प्रश्न विचारणे आणि शांततापूर्ण आंदोलन करणे हा प्रत्येक नागरिकाचा घटनात्मक अधिकार आहे. त्याचप्रमाणे सरकारलाही कायदा व सुव्यवस्था राखण्याची जबाबदारी असते. त्यामुळे आंदोलन आणि प्रशासन यांच्यातील संवाद लोकशाहीच्या चौकटीतच व्हायला हवा. मतभेद असू शकतात, परंतु ते संविधानाच्या मर्यादेत व्यक्त झाले. तरच लोकशाही अधिक मजबूत होते. आजची 'जनरेशन झेड' किंवा नवी तरुण पिढी सोशल मीडिया, डिजिटल माध्यमे आणि नव्या संवादतंत्राचा प्रभावी वापर करते. ही पिढी माहिती वेगाने मिळवते, संघटित होते आणि आपले मत ठामपणे मांडते. मात्र या शक्तीबरोबरच जबाबदारीही तितकीच मोठी आहे. सोशल मीडियावरील भाषेतील कटुता, वैयक्तिक टीका किंवा द्वेषपूर्ण प्रचार यामुळे लोकशाही संवादाची पातळी घसरू शकते. विचारांचा मुकाबला विचारांनी, तर्कांचा मुकाबला तर्कांनी आणि अन्यायाचा मुकाबला घटनात्मक संघर्षाने करणे हीच बाबासाहेबांची शिकवण होती. भारतीय राजकारणात सत्ताधारी आणि विरोधक यांच्यात तीव्र संघर्ष असणे स्वाभाविक आहे. परंतु कोणत्याही पक्षाचा पराभव हा द्वेष, अपप्रचार किंवा हिंसेने नव्हे, तर लोकांचा विश्वास संपादन करूनच होतो. निवडणुका, आणि घटनात्मक प्रक्रिया हीच लोकशाहीतील परिवर्तनाची खरी साधने आहेत. त्यामुळे कोणत्याही राजकीय मतभेदात सभ्यता आणि संविधानिक मूल्ये टिकवून ठेवणे आवश्यक आहे. डॉ. बाबासाहेबांच्या आंदोलनांची सर्वात मोठी ताकद म्हणजे त्यामागील नैतिक अधिष्ठान. त्यांनी कधीही व्यक्तीविरोधी नव्हे, तर अन्यायकारक व्यवस्थेविरोधी संघर्ष केला. त्यांनी शिक्षणाला सर्वात मोठे शस्त्र मानले आणि समाजाला विवेक, विज्ञाननिष्ठा व समतेचा मार्ग दाखवला. म्हणूनच आजची तरुण पिढी जर त्यांचा वारसा पुढे नेऊ इच्छित असेल, तर केवळ घोषणाबाजी करून चालणार नाही. अभ्यास, संघटन, सामाजिक बांधिलकी आणि घटनात्मक मूल्यांवर आधारित नेतृत्व घडवावे लागेल. आज भारतासमोर बेरोजगारी, शिक्षणातील असमानता, सामाजिक तणाव, आर्थिक विषमता आणि लोकशाही संस्थांवरील विश्वास यांसारखी अनेक आव्हाने आहेत. या सर्व प्रश्नांवर विधायक संवाद आणि लोकशाही मार्गानेच उपाय शोधावे लागतील. आंदोलन हे लोकशाहीचे आवश्यक अंग आहे; पण त्याचबरोबर संवाद, विवेक आणि जबाबदारीही तितकीच आवश्यक आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी दिलेला संघर्षाचा वारसा म्हणजे समाजात वैर निर्माण करणे नव्हे, तर समानता, बंधुता आणि न्याय यांची स्थापना करणे होय. त्यामुळे आजच्या युवकांनी भावनेपेक्षा विवेकाला, द्वेषापेक्षा संवादाला आणि हिंसेपेक्षा घटनात्मक संघर्षाला प्राधान्य दिले, तरच डॉ. बाबासाहेबांच्या आंदोलनाची खरी परंपरा जपली जाईल. आज गरज आहे ती संघर्षाची, पण संविधानाच्या चौकटीत; आंदोलनाची, पण सामाजिक जबाबदारीने; आणि परिवर्तनाची, पण समता, स्वातंत्र्य, बंधुता व न्याय या भारतीय राज्यघटनेच्या मूलभूत मूल्यांच्या आधारावर. हाच डॉ. बाबासाहेबांना अभिप्रेत असलेला लोकशाहीचा खरा मार्ग आहे.●●

समता सैनिक दल आणि मिस्टर विल्सन

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात की, मी तीस वर्षे झाले राजकारण करीत आहे. राजकारण खुर्चीवर बसुन सिगरेट पिण्याचे नाही. ते काही साधे काम नाही. माझे आता पुष्कळ झाले. पण समाजाची परिस्थिती मला गप्प बसू देत नाही. समाजाला चार पाउले नेऊन पुढे सोडावे अशी माझी इच्छा आहे. त्यामुळे कोणतेही राजकीय संस्था चालवण्यासाठी असे एक दलही असले पाहिजे. कारण अस्पृश्य समाजाच्या जेव्हा राजकीय सभा व्हायच्या, त्यावेळी इतर लोक त्यांच्या सभा होवु नये म्हणून लोक प्रयत्न करत होते.

दगडफेक करीत सभा मधून गोंधळ घालत असत. या पासुन आपले रक्षण करता यावे म्हणून मी समता सैनिक दलाची स्थापना केली. मुंबई इलाख्याचे कमिश्नर मि. विल्सन होते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना तो खुप आवडायचा. त्याच्या विनोदी स्वभावर डॉ. बाबासाहेब आनंदी व्हायचे. समता सैनिक दलाच्या शिस्तीची खूप तारीफ करायचे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर त्यांना म्हणाले, शिस्त आणि शौर्य हे दोन गुण आमच्या लोकात स्वभावतःच आहेत. परंतु तूमचे लोक त्यांना पोलीस खात्यात घेत नाही. हा वेडेपणा ते करतात. तर मि. विल्सन म्हणाले, मी त्या वेडेपणाची भरपाई करण्याचे मी ठरविले असुन यातील निवडक लोकांचा पोलीसखात्यात मी समावेश करतो.

डॉ. बाबासाहेब त्यांना गंमतीने म्हणाले, बघा बरे तुमची आश्वासने लवकर पुर्ण होत नाही. मि. विल्सन म्हणतात, हे आश्वासन लवकरच ताबडतोब अंमलात आलेले दिसेल आणि विल्सन यांनी आपल्या काही लोकांना पोलीस खात्यात सामावून घेतले. त्यामुळे पुन्हा एकदा आपल्या लोकांना या प्रवाहात येता आले. ते म्हणजे समता सैनिक दलाची प्रामाणिकपणा व लढावु बाणा व शिस्त, शौर्य हे सर्व या लढवय्या सैनिकाच्या व्यक्तित्वात होते. समता सैनिक दलाची त्या काळात अनेक लोक तारीफ करायचे. त्यामध्ये महाराजा ऑफ रेवा, मोहम्मद शौकत अली, डॉ. मुन्जे, श्री. जयकर यांनी समता सैनिक दलाच्या कार्याची नेहमीच तारीफ केली. कारण हे दल आपल्या समाजाबरोबरच दुसऱ्या समाजावर अन्याय होत असेल तर, अन्य समाजासाठी सुद्धा संकट काळात धावुन जाने. हे समता सैनिक दलाचे तत्व होते. त्यामुळे अन्य समाज ही समता सैनिक दलाकडे आदराने पाहत असे.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात, 'समता सैनिक दलाचा सैनिक म्हणजे समाजसेवेसाठी तळहातावर शीर घेऊन लढण्यासाठी सज्ज झालेला निर्भय योद्धाच म्हटला पाहिजे. तर मुंबईचे मुख्य प्रधान बाळासाहेब खेर यांनी सुद्धा समता सैनिक दलाच्या संदर्भात प्रसंशोगदार काढलेले आहेत. तर सरदार वल्लभभाई पटेल म्हणतात, स्वतंत्र मजूर पक्षाच्या कार्याला मदत करणाऱ्या समता सैनिक दलाच्या स्वयंसेवकांनी स्वार्थत्यागाने स्वाभिमानाने आणि शिस्तीच्या बळावर बिना मोबदला केलेले कार्य मला ठाउक आहे. समता सैनिक दलाचे सैनिक एवढा त्याग करू शकतात तर आपण का नाही? आपणही जास्त पगार न घेता दरमहा 500/रु घेतले पाहिजे. आपल्या संघटनेच्या आदर्श वल्लभभाई पटेलांनी आपल्या सहकार्यांना सुद्धा सांगितला. ही शक्ती डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी तयार केली. ज्यामध्ये सैन्यातील निवृत्ती झालेली सैनिक सुद्धा धैर्याने व शिस्तीने काम करत होती.

1926- 27 च्या दरम्यान दलाची स्थापना करण्यात आली. त्यावेळी महाडच्या सत्याग्रहाचे कार्य निर्विघ्नपणे यशस्वीरीत्या पार पाडण्यासाठी संघटीत दलाची आवश्यकता होती.

समता सैनिक दलाच्या परेडला संबोधित करताना मला आनंद होतो. स्वतःच्या पैशाने प्रत्येकाने युनिफॉर्म करून आपल्या पक्षाच्या कार्याविषयी दाखवलेली कळकळ खरोखरच अभिनंदनीय आहे. दलाची स्थापना करताना उदात्त आणि उज्ज्वल ध्येय पुढे ठेवीले आहे. याची कल्पना आपणास आली असेलच. म्हणून भारतातील नव्हे तर ब्रिटिश अधिकारी सुद्धा दलाची तारीफ करतात व तुमच्या शिस्तीला व त्यागापुढे नतमस्तक होतात.

प्रवीण कांबळे
मो. 9545499931

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर म्हणतात, सैनिक हा शब्द फार म्हत्वाचा आहे. तुम्ही सर्वजण फलटणीतच आहात ही भावना मनात बाळगली पाहिजे, सैनिक हा शिस्तीचा शिलेदार असतो, एखाद्या अधिकाऱ्यांचा हुकुम चूकीचा वाटुन त्यांच्या विरुद्ध कुरकुर किंवा प्रतिकार करून चालणार नाही. केवळ शिस्तीकरीता वेळ प्रसंगी सर्व प्रकारच्या प्रसंगाना धैर्याने तोंड देण्याच्या आपला संकल्प यापुढे ही समाजसेवेचे पुरा करावा. समता सैनिक दलात प्रवेश करणारा समाजाचा घटक, माझ्या समाजाला जुलुम, शोषण, पिळवणूक व गुलामगिरी यापासून मुक्त करण्यासाठी प्रयत्न करेल, माझ्या समाजातील लोकांच्या न्याय व मानवी हक्कांच्या रक्षणासाठी पुढे धावुन जाईल असा सैनिक मला बघायचा आहे. शूर बाणा व निर्धारी लढवय्या होईल अशी त्यांना खात्री होती. या आशेने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर दिल्लीला निघून गेले व त्यानंतरच समता सैनिक दलामध्ये बिघाड झाली. मुंबईला आल्यावर त्यांनी या सर्व लोकांना फटकारले.

आपल्यातील विनयशीलपणा राहिलेला दिसत नाही. चला आज का होईना आपण एकत्र आलात आज मला समता सैनिक दलाचे पुनरुज्जीवन होत आहे यांचा आंनद होत आहे. आता आपण दर क चाळीत जावुन मोठी कामगिरी बजावली पाहिजे. त्यांनी संदेश दिला की, 'गाव तेथे शाखा' प्रत्येक वस्त्यांमध्ये शाखा निर्माण झाल्या पाहिजे. आपले अनेक प्रश्न आहेत आणि ते प्रश्न 'दलित फेडरेशनच सोडवू शकेल, त्यासाठी समता सैनिक दलाने फेडरेशनचे हात मजबूत केले पाहिजे. यासाठी समता सैनिकाची आज आपणास गरज आहे. आपण ते काम नेटाने करता याचा मला सार्थ अभिमान आहे.●●

बोधिसत्व उरगेन संघरक्षित धम्माचा जागतिक दीपस्तंभ

विसाव्या शतकाच्या उत्तरार्धात आणि एकविसाव्या शतकाच्या प्रारंभी जगभर बुद्धधम्माचा आधुनिक, तर्कसंगत आणि जीवनोपयोगी संदेश पोहोचविणाऱ्या व्यक्तिमत्त्वांमध्ये बोधिसत्व उरगेन संघरक्षित महास्थवीर यांचे स्थान अत्यंत मानाचे आहे. मध्ये जन्मलेल्या आणि ३० ऑक्टोबर २०१८ रोजी महापरिनिर्वाण पावलेल्या संघरक्षित यांनी ९३ वर्षांच्या आयुष्यात बुद्धधम्माचा जागतिक स्तरावर प्रसार करून एक नवा अध्याय निर्माण केला. आज त्यांच्या १०१ व्या जयंतीनिमित्त त्यांचे जीवन, विचार आणि कार्य नव्याने समजून घेण्याची आवश्यकता आहे.

मानवी इतिहासात काही महामानव असे होऊन गेले आहेत, ज्यांनी स्वतःचे संपूर्ण जीवन मानवजातीच्या कल्याणासाठी अर्पण केले. बौद्ध धम्माच्या प्रदीर्घ परंपरेतही अनेक महान आचार्यांनी धम्माचा दीप अखंड प्रज्वलित ठेवला.

बालपणापासूनच त्यांच्यात विलक्षण जिज्ञासा, संवेदनशीलता आणि सत्यशोधनाची वृत्ती होती. पाश्चात्त्य शिक्षण घेत असताना त्यांनी तत्त्वज्ञान, साहित्य आणि मानसशास्त्राचा सखोल अभ्यास केला. उच्च शिक्षण, नोकरी आणि भौतिक सुविधा असूनही त्यांच्या मनाला समाधान लाभत नव्हते. जीवनाचा खरा अर्थ, दुःखाचे स्वरूप आणि माणसाच्या अंतर्मनातील संघर्ष यांची उत्तरे शोधताना त्यांचा परिचय भगवान बुद्धांच्या शिकवणीशी झाला. चार आर्यसत्ये, अष्टांगिक मार्ग आणि करुणा-प्रज्ञेचा संदेश यांनी त्यांना इतके प्रभावित केले की त्यांनी आपले संपूर्ण आयुष्य बुद्धधम्मासाठी समर्पित करण्याचा निर्णय घेतला. बुद्धभूमी भारताबद्दल त्यांच्या मनात विशेष आकर्षण होते. त्यामुळे ते भारतात आले आणि जवळपास वीस वर्षे येथे राहून विविध बौद्ध परंपरांचा अभ्यास केला. त्यांनी पाली, संस्कृत आणि तिबेटी ग्रंथांचे अध्ययन केले तसेच थेरवाद, महायान आणि वज्रयान या तिन्ही परंपरांतील आचार्यांकडून शिक्षण घेतले. त्यामुळे ते कोणत्याही एका पंथापुरते मर्यादित न राहता संपूर्ण बौद्ध परंपरेला जोडणारा दुवा बनले. १९५६ मध्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी नागपूर येथे ऐतिहासिक धम्मदीक्षा घेतल्यानंतर झालेल्या सामाजिक धम्मक्रांतीचा त्यांच्यावर मोठा प्रभाव पडला. बाबासाहेबांनी बुद्धधम्माला सामाजिक समता, बंधुता आणि न्यायाचा मार्ग म्हणून मांडले. हा दृष्टिकोन संघरक्षित यांनी पूर्णपणे स्वीकारला आणि बुद्धधम्म हा केवळ धार्मिक आचार नसून मानवी मुक्तीचा आणि सामाजिक परिवर्तनाचा मार्ग असल्याचे त्यांनी जगभर ठामपणे मांडले. धम्माच्या सखोल अभ्यासानंतर त्यांनी गृहत्याग करून भिक्खू संघात प्रवेश केला. कठोर साधना, शील, समाधी आणि प्रज्ञेच्या आचरणामुळे ते महास्थवीर म्हणून ओळखले जाऊ लागले. त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे वैशिष्ट्य म्हणजे पूर्व आणि पश्चिम यांच्यातील सांस्कृतिक दुवा. पाश्चात्त्य समाजाची मानसिकता त्यांना समजत होती, तर भारतीय बौद्ध परंपरेचेही त्यांना गाढ ज्ञान होते. त्यामुळे त्यांनी बुद्धधम्म आधुनिक विज्ञान, तर्क आणि अनुभवाच्या भाषेत समजावून सांगितला. ते नेहमी म्हणत असत की बुद्धधम्म हा आंधळ्या श्रद्धेचा नव्हे तर अनुभव, चिंतन आणि प्रत्यक्ष आचरणाचा मार्ग आहे. बौद्ध समाज अनेक देश, भाषा आणि पंथांमध्ये विभागला गेला आहे, ही बाब त्यांना सतत खटकत होती. म्हणून त्यांनी सर्व बौद्धांना एकत्र आणण्याचा प्रयत्न केला आणि विश्वस्तरीय बौद्ध संघटनांच्या उभारणीत महत्त्वपूर्ण योगदान दिले. त्यांच्या नेतृत्वाखाली इंग्लंड, अमेरिका, कॅनडा, ऑस्ट्रेलिया, जर्मनी, भारत आणि इतर अनेक देशांत धम्मकेंद्रे उभी राहिली. हजारो तरुण-तरुणींनी त्यांच्या प्रेरणेने बुद्धधम्म स्वीकारला. त्यांनी धम्माला आशियापुरता मर्यादित न ठेवता तो संपूर्ण मानवजातीसाठी जीवनपद्धती म्हणून सादर केला. संघरक्षित यांच्या धम्मप्रचाराची शैली अत्यंत वैशिष्ट्यपूर्ण होती. त्यांनी मैत्री, ध्यान आणि सर्जनशीलता या तीन आधारस्तंभांवर भर दिला. त्यांच्या मते मैत्री ही संघजीवनाची आत्मा आहे, ध्यान हे अंतर्मनाच्या परिवर्तनाचे साधन आहे आणि कला-साहित्य-संगीत यांद्वारे धम्म अधिक प्रभावीपणे लोकांपर्यंत पोहोचू शकतो. त्यांनी धम्माला केवळ प्रवचन किंवा विधीपुरते मर्यादित न ठेवता तो दैनंदिन जीवनात कसा जगायचा हे शिकवले. त्यामुळे बुद्धधम्म आधुनिक पिढीला अधिक जवळचा आणि समजण्यास सोपा वाटू लागला. ३० ऑक्टोबर २०१८ रोजी इंग्लंडमध्ये त्यांचे महापरिनिर्वाण झाले. त्यांच्या जाण्याने जगभरातील अनुयायांना मोठा धक्का बसला. मात्र त्यांनी निर्माण केलेली धम्मचळवळ आजही अधिक व्यापक स्वरूपात कार्यरत आहे. त्यांच्या नावाने जगभर अनेक धम्मकेंद्रे, अभ्यासवर्ग, ध्यानशिबिरे आणि सामाजिक सेवा प्रकल्प सुरू आहेत. त्यांनी रुजवलेले विचार आज लाखो लोकांच्या जीवनात प्रेरणेचा स्रोत आहेत. आज त्यांच्या १०१ व्या जयंतीनिमित्त आपण एका नव्या युगाच्या उंबरठ्यावर उभे आहोत. विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि आर्थिक प्रगती असूनही जगात तणाव, हिंसा, युद्ध, पर्यावरणीय संकट आणि मानसिक अस्थिरता वाढताना दिसते. अशा परिस्थितीत संघरक्षित यांचा संदेश अधिक महत्त्वाचा ठरतो. त्यांनी दिलेला एकात्मतेचा संदेश सांगतो की विविधता स्वीकारूनही मैत्रीपूर्ण सहअस्तित्व शक्य आहे. ध्यानाचा संदेश अंतर्मन शांत करून विवेक जागृत करण्याची प्रेरणा देतो, तर सेवेचा संदेश समाजातील दुर्बल घटकांसाठी कार्य करण्याचे आवाहन करतो. आजच्या तरुणांसाठी त्यांचे जीवन विशेष प्रेरणादायी आहे. त्यांनी दाखवून दिले की शिक्षणासोबत शहाणपण, यशासोबत करुणा आणि प्रगतीसोबत नैतिकता आवश्यक आहे. बुद्धधम्म हा भूतकाळातील वारसा नसून भविष्याचा मार्ग आहे, ही त्यांची धारणा आजही तितकीच अर्थपूर्ण आहे. त्यांच्या १०१ व्या जयंतीनिमित्त आपण दररोज थोडा वेळ ध्यान करू, सर्वांशी मैत्रीपूर्ण वर्तन करू आणि धम्माचे आचरण कृतीतून दाखवू, असा संकल्प करूया. त्यांनाच खरी आदरांजली ठरेल.●●

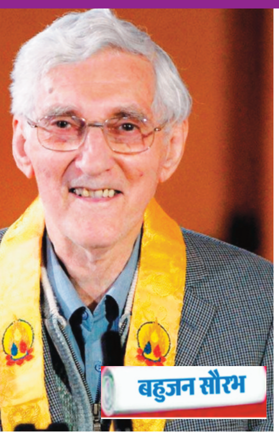

सुकुशल य ना पाटील
मो. 7499188 523

नागेश चौधरी (बहुजन विचारवंत)
9970873560

मुर्खपणा मनुचा आणि मनुवादी संघाचा!

एका जातीचे वर्चस्व, मालकी सांगणारे पुस्तक धर्म ग्रन्थ कसे काय होऊ शकते? जगातील कुठल्याही धर्मात असा मूर्खपणा नाही. 2. (मनु. अ.1. - ओ.86 -92) वर्णांची उत्पत्ती, ब्राम्हण तोंडातून, क्षत्रिय बाहुतून, वैश्य मांडीतून आणि शूद्र पायातून हा सुद्धा मूर्खपणा नाही का? तोंडातून, बाहुतून, मांड्यातून व पायातून विविध वर्णाची प्रसूती कशी होणार? ते अवयव योनी असतात का आणि त्यात गर्भ धारणा कशी होणार? तोंडाला योनी समजून त्यात संभोग कुणी केला? तोंड ब्रम्हाचे म्हणजे पुरुषाचे. हा किळसवाणा काल्पनिक प्रकार कसा काय ब्रम्हाला सुचला? याचा अर्थ हे लिहणाऱ्याला कॉमन सेन्स, किमान जीवशास्त्र माहित नाही हे दिसते.

भाप्राण्यांना देव समजतो का आणि कशावरून? म्हणजे यात मनुचा मुर्खपणा आणि अडाणीपणा दिसतो. याचा अर्थ मनु आणि मनुस्मृतीला मानणारे बेअक्कल ठरतात.

3. (मनु. अ. 1,99)
सर्व स्वं ब्राह्मणस्येदं यत्किंचिज्जगतीगतम्

श्रेष्ठता सारखे सर्व गुण ब्राम्हणात असल्याने पृथ्वीवर असणारे सर्व काही ब्राह्मणांचे आहे. म्हणजे ब्राह्मण सर्वांच्या आधीचा आणि सर्वांचा ईश्वर आहे.
मनुला पृथ्वीबद्दल किती माहिती होती आणि किती देश होते, किती संख्या होती याची कुठेही नोंद नाही. वाटेल ते बरळणे असा हा प्रकार आहे. हा असा प्राणी ज्याला किमानही ज्ञान नाही तो मूर्ख ठरतो की श्रेष्ठ?
या वरुन जे लोक या मनु नावाच्या मुर्खाला आदर्श समजतात, धर्म सांगणारा विद्वान समजतात ते मूर्ख शिरोमणी ठरतात की विद्वान? पण संघवाले ज्या व्यक्तीला परम पूजनीय म्हणतात, गुरु म्हणतात त्यांची अक्कल कोणत्या लेव्हलची समजाल! आणि हाच तथाकथित गुरु म्हणतो आम्ही या देशाचे मालक आहोत. हा पागलपणाचा नमुना नाही का?
यावर संघ म्हणतो (गोळवलकरांच्या तोंडून) = संघ या देशाचा मालक आहे.
अ. 2, ओ. 9 स्मृती म्हणजे धर्म शास्त्र
अ-2.15 ज्या वर्णाना गर्भाधान संस्कार सांगितले आहे त्यांनीच करावे.. गोळवलकर म्हणतात आम्हाला गर्भातच हिंदु धर्माचे संस्कार मिळतात
पुढे गोळवलकर म्हणतात आम्ही संघ सर्व पक्षांवर वर्चस्व निर्माण करणार आहे. यातून संघाची वर्चस्ववादी भूमिका दिसते. आणि ते निर्माण करण्यात यशस्वी होत असल्याचे पण दिसते.
दुसरे म्हणजे आम्ही इथले मूळवासी आहोत हा शंभर टक्के खोटेपणा करण्यात त्यांना मुळीच शरम वाटत नाही. कारण कुठलाही इतिहासकार हे मान्य करणार नाही. कारण खुद्द टिळकांनी आम्ही उत्तर धृवावरून आलो असे आपल्या 'आर्क्टिक होम इन दी वेदाज ' या पुस्तकात लिहिले आहे. दुसरे म्हणजे पं. जवाहरलाल नेहरूंनी आर्य उत्तर धृवावरुन आले असे डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया या पुस्तकात लिहिले आहे. टिळक, नेहरू व अन्य जगमान्य इतिहासकार व विद्वानांना संघी लोक नाकारतात यावरून आपल्या वर्चस्वासाठी ते कुठल्याही नीच स्तराला जाऊ शकतात. ब्राह्मण वा संघाला हे सत्य त्यांना उपरे ठरवणारे आहे म्हणून स्वार्थाने आंधळे झालेल्या गोळवलकरांनी पृथ्वीची रचना सुद्धा अमान्य केली व म्हटले की टिळकांना माहिती नव्हती की त्यावेळी उत्तर धृव बिहार आणि ओरिसा मध्ये होता.

मनुस्मृती हा धर्म शास्त्रीय ग्रंथ आहे : रा.स्व. संघ

1. 'He (Golwalkar) was asked by the ex-minister of Madhya Pradesh, 'do you want to dominate the Jan Sangh (earlier name of BJP)?' he replied, 'I want to dominate the whole country. (Hindu Sanghatan by-M.G. Vaidya, p.13, pub. Bharatiya vichar sadhana, Dhantoli, Nagpur-440012, 1980)
2. 'We, Hindus came into this land from nowhere but are indigenous children of the soil, from time immemorable and we are natural masters of the country.' ('We or our Nationhood Defined, M. S. Golwalkar, p.8)
3. 'Sangha is not only a form representing the Hindu nation but is a model of Hindu Nation. It is because of this the whole land should belong to the RSS. We should live here as masters and lead the happy and secure life.' (Shri Guruji Samagra Darshan, Bhag-1 p. 108)
Thus, it is clear that RSS (or Brahmin caste) considers itself as the master of this country and by that it claims ownership of the country.

१. मध्य प्रदेशच्या माजी मंत्र्याने त्यांना (गोळवलकर यांना) विचारले, तुम्हाला जनसंघावर (भाजपचे पूर्वीचे नाव) वर्चस्व गाजवायचे आहे का? त्यावर त्यांनी उत्तर दिले, मला संपूर्ण देशावर वर्चस्व गाजवायचे आहे. (हिंदू संघटन - एम.जी. वैद्य, पृष्ठ १३, प्रकाशकः भारतीय विचार साधना, धंतोली, नागपूर-४४००१२, १९८०)
२. आम्ही हिंदू या भूमीत कुठूनही आलेलो नाही, तर आम्ही अनादी काळापासून या भूमीचे मूळ रहिवासी आहोत आणि आम्ही या देशाचे नैसर्गिक मालक आहोत. (वी ऑर अवर नेशनहुड डिफाइन्ड, एम. एस. गोळवलकर, पृष्ठ ८)
३. संघ केवळ हिंदू राष्ट्राचे प्रतिनिधित्व करणारा एक प्रकार नाही, तर तो हिंदू राष्ट्राचा एक आदर्श आहे. यामुळेच ही संपूर्ण भूमी आरएसएसची असली पाहिजे. आपण येथे मालक म्हणून राहिले पाहिजे आणि सुखी व सुरक्षित जीवन जगले पाहिजे. (श्री गुरुजी समग्र दर्शन, भाग-१, पृष्ठ १०८).
अशा प्रकारे, हे स्पष्ट आहे की आरएसएस (किंवा ब्राह्मण जात) स्वतःला या देशाचे मालक मानते आणि त्याद्वारे देशावर आपला मालकी हक्क सांगते.
4. स्वं चरित्रं शिक्षेरपृथिव्यां सर्व मानवाः (मनु. अ. २-१९)
जगातील सर्व लोकांनी या देशातील उच्चकुलीन ब्राम्हणांकडून शिकले पाहिजे. सर्वांनी त्यांचे शिष्यत्व पत्करले पाहिजे. हा मनुस्मृतीतील श्लोक गोळवलकरानी वुई ऑर अवर नेशनहूड डिफाईन्ड या पुस्तकात दिला आहे. ते म्हणतात, जगातील पहिला आणि श्रेष्ठ संविधान देणारा जर कोणी असेल तर तो मनू आहे. आपले कर्तव्य समजून घेण्यासाठी किंवा शिकण्यासाठी या देशातील जन्मता सर्वश्रेष्ठ असलेल्या ब्राम्हणांच्या पायाशी शरण आले पाहिजे. (पृ. ५५.५६)
5. ५ ऑगस्ट २०२० ला अयोध्या येथील राममंदिर भूमिपुजनाच्या वेळी रा.स्व.संघ प्रमुख मोहन भागवत यांनी मनुस्मृतीतील तोच श्लोक 'ब्राम्हण सर्वश्रेष्ठ आहे आणि तेच जगाचे मार्गदर्शक आहेत' उच्चारला.
गोळवलकरांनी या ओळीचा उल्लेख We or our Nationhood Defined या पुस्तकात केला आहे.
6. अ.4-5
सेवा श्ववृत्तीराख्यता तस्मात्तां परिवर्जयेत ।
सेवा करणे ही कुत्र्याची वृत्ती होय म्हणून ब्राह्मणाने (कुणाचीही) सेवा करु नये.
म्हणून आजही ब्राह्मण बहुजनांची सेवा करत नाही. सेवा करणे शूद्राचे काम होय असे सांगतात. (मनु. अ.4-79)
7.शूद्राला फलदायी बुद्धी देऊ नये.
(मनु. अ.4-80)
जो ब्राह्मण शूद्रास धर्मोपदेश करतो तो त्याच्या बरोबर नरकात जातो. (मनु. अ.4-244.)
ज्या ब्राह्मणाने शूद्र संबंध त्याज्य केले तो उत्तम पदास जातो. शूद्र संगतीने तो हलकट बनतो.
(मनु. अ.7-34)
ईश्वराने राजाला ब्राह्मणाचे व चारही आश्रमांचे रक्षण करण्यासाठी उत्पन्न केले.
राजा आर्थिक संकटात सापडला तरी ब्राह्मणांजवळून कर घेऊ नये.
(मनु. अ. 7.31-32)
आजही तीच स्थिती आहे. भाजपच्या सत्तेत ब्राह्मणांच्या नोकऱ्या वाढल्या आणि अनेक सरकारी खात्यांचे खाजगीकरण केल्याने ओबीसी, अनु. जाती/जमाती यांच्या नोकर्या नष्ट केल्या आणि त्या मुळे या सर्व मागासवर्गीयांना मुद्दामून गरीब करण्यात आले.
राजाला आज्ञा?
राजाने वर्ण क्रमाप्रमाणे सत्ता राबवावी. (वर्णक्रमेण सर्वाणि पश्येतकार्याणि कार्यिणाम्) (मनु. अ. 8.23)
आजही सरकार, दरबारी अशी मानसिकता आहे की कुठलाही अधिकारी, मंत्री प्रथम काम ब्राम्हणाचे करतो. किंवा बहुजन जातीय आपल्या कामासाठी त्यांच्या कडे गेले तर तो अधिकारी, मंत्री त्याला तसे महत्त्व देत नाही. म्हणजे मनु म्हणतो त्या प्रमाणे वर्णक्रमाप्रमाणे आजही कामे केली जातात, होतात. याचा अर्थ मनुस्मृती प्रमाणे सामाजिक व्यवहार होतो.
मनुने ब्राह्मण सेवा करण्यासाठी शूद्रांना निर्माण केले. (मनु. अ. 8.409)
ब्राह्मण सर्व कर्मात अनितीमान असले तरी ते पूज्य होत. (मनु. अ. 9.318)
इथे आजकाल रामचरित मानसावरून वाद सुरू आहे. त्याचे मूळ मनुस्मृतीत आहे.
ब्राम्हण झाला भ्रष्ट तरी तिन्ही लोकी श्रेष्ठ ही रामदास वाणी तेच सांगते.
प्रजापतीने वैश्य आणि शूद्र यांच्यावर ब्राह्मण आणि क्षत्रियांचे स्वामीत्व प्रस्थापित केले. (मनु. अ. 9.326).
म्हणजे येनकेन प्रकारे त्यांनी आपले वर्चस्व व मालकी लोकांच्या आणि राजकीय सत्ताधाऱ्यांच्या डोक्यात बसवली. आणि आता तर ते निवडणूकीतूनही राजकीय सत्ताधारी झाले! म्हणजे निर्धोक सर्व क्षेत्रातील मालकी! मनुचा ती मुर्खपणाची मांडणी खरी होते आणि विजयी होते. याचा अर्थ ब्राह्मण असत्याला, विकृत कल्पनेला प्रत्यक्षात आणू शकतात.....?●●

योग्य निर्णय...

राणी अहिल्याबाई होळकर यांच्या राज्यात काही चोर दरोडेखोर असतात. त्यांची तक्रार राणीला त्यांचे अधिकारी व काही लोक करतात,की आपल्या राज्यात चोर दरोडेखोर असल्याने जनता त्रस्त आहे. राणीच्या आदेशाने राज्यातील सर्व चोर व दरोडेखोरांना शिपाई सैनिक पकडून आणतात. राज दरबारात त्यांना बांधून उभे करतात. तेव्हा न्यायाधीश व इतर मं त्री ग ण द रो डे खो रां ना चोरांना मृत्यू दंडाची शिक्षा मिळावी म्हणून सांगतात. राणी आपल्या गुप्तहेरांना दरोडेखोर चोरांची सत्य स्थिती काय आहे याची चौकशी करायला सांगतात. गुप्तहेर काही दिवसांनी राणीला सत्यस्थिती सांगतात. या सर्व चोर दरोडेखोरांची अत्यंत दयनीय स्थिती आहे, गरीबीत आहेत त्यांचे कुटुंब हालाखीचे जीवन जगत आहेत ते गरिबीमुळे चोऱ्या करतात त्यांना मृत्युदंड दिल्यास त्यांच्या कुटुंबीयासमोर उपासमारीची वेळ येईल. तेव्हा राणी चोर दरोडेखोर यांना मृत्यू दंड न देता विश्वासात घेऊन, योग्य समज देऊन, मार्गदर्शन करून राज्यातील शासकीय जमीन चोर दरोडेखोर यांना शेतीसाठी देतात व शिक्षा माफ करतात. त्यामुळे 1)चोर दरोडेखोर यांना रोजगार मिळते त्यांच्या कुटुंबाची उपासमार थांबते. 2)राज्याच्या चोऱ्यामाऱ्या थांबल्याने राज्यातील जनता भयमुक्त व सुरक्षित होते. 3)शेतीला विहिरी व कालव्यातील पाणी दिल्याने शेतीचे उत्पन्न वाढते. 4)राज्याच्या तिजोरीत कर जास्त जमा होतो. 5)प्रसंगी कसलेल्या चोर दरोडेखोरांना प्रशिक्षण देऊन लढाई करता वापर केला जातो. 6)राज्याविषयी आपुलकीची भावना व राणी विषयी सर्वांच्या मनात मातृतुल्याची भावना निर्माण होते, आदर वाढतो. 7)जमिनीची मशागत होऊन स्वच्छ होते उपजाऊ बनते.

बोध..असे असावे माऊलीचे मातृतुल्य हृदय,निर्णय क्षमता, एक तीर अनेक पक्षी.हिंसेपेक्षा मैत्री, प्रेमाने जग जिंकन्याचे कौशल्य. धन्य ती राणी धन्य ती माऊली.●●

मंगलवाटा

सम्राट माटे (मंगलदर्शी)
मो.9075113644

चिंगारी भडकी है, उसे बुझने न देना...!

सुप्रसिद्ध शायर दुष्यंत कुमार यांनी म्हटले आहे की, ‘कौन कहता है आसमाँ में सुराख़ नहीं होता, एक पत्थर तो तबीयत से उछालो यारों।’ जंतरमंतरवरील युवकांच्या आंदोलनाने अशीच एक उम्मीद निर्माण झाली आहे.

लोकशाहीतील काळा दिवस : २० जुलै, २०२६ हा भारतीय संवैधानिक लोकशाहीतील अत्यंत भयानक असा काळा दिवस ठरला. कारण या दिवशी आपल्या न्याय्य हक्कांसाठी शांततापूर्ण मार्गाने आंदोलन करणाऱ्या निरपराध विद्यार्थ्यांवर पोलिसांनी लाठीहल्ला आणि बेछुटपणे अश्रुधुरांच्या फैरी झाडल्या. या घटनेमुळे जनरल डायरच्या जालियनवाला बाग हत्याकांडाची आठवण झाली.

जनरल डायरचे जालियनवाला बाग हत्याकांड : इंग्रजांच्या राजवटीत दि.१३ एप्रिल १९१९ रोजी पंजाबमधील अमृतसर येथे बैसाखीच्या दिवशी जनरल डायर या क्रूर ब्रिटिश अधिकाऱ्याने निशस्त्र लोकांच्या सभेवर कोणतीही पूर्वसूचना न देता अंदाधुंद गोळीबार केला होता. कारण काय तर, ब्रिटिश सरकारने ‘रौलेट ॲक्ट’ नावाचा एक काळा कायदा लागू केला होता, ज्याद्वारे कोणत्याही भारतीयाला विनाचौकशी अटक करण्याचा अधिकार पोलिसांना देण्यात आला होता. या कायद्याच्या विरोधात आणि डॉ. सैफुद्दीन किचलू व डॉ. सत्यपाल या नेत्यांच्या अटकेच्या निषेधार्थ अमृतसर येथील 'जालियनवाला बाग' येथे एक शांततापूर्ण सभा आयोजित करण्यात आली होती. या सभेची माहिती मिळताच ब्रिगेडियर-जनरल रेजिनाल्ड डायर हा आपल्या सैन्यासह तिथे पोहोचला आणि त्याने मुख्य प्रवेशद्वार बंद करून सैनिकांना जमावावर गोळीबार करण्याचे आदेश दिले. कसलीही पूर्वसूचना न देता सलग १० ते १५ मिनिटे हा गोळीबार सुरू होता. सैनिक गोळ्या संपल्याशिवाय थांबले नाहीत, त्यामुळे जीव वाचवण्यासाठी अनेकांनी बागेतील विहिरीत उड्या मारल्या होत्या. या भीषण घटनेमुळे संपूर्ण देश हादरून गेला होता. या अमानुष कृत्याचा निषेध म्हणून नोबेल पारितोषिक विजेते रवींद्रनाथ टागोर यांनी ब्रिटिश सरकारने दिलेली 'सर' ही पदवी परत केली, तर महात्मा गांधी यांनी 'कैसर-ए-हिंद' पदवीचा त्याग केला. या हत्याकांडाचा सूड घेण्यासाठी उधम सिंग या शूर क्रांतिकारकाने २१ वर्षे वाट पाहिली आणि १३ मार्च १९४० रोजी लंडनमध्ये जाऊन या हत्याकांडाचा मुख्य सूत्रधार मायकेल ओ'डवायर याला ठार मारले होते.

या घटनेची पुनरावृत्ती : भारतीयांनी १९४७ मध्ये इंग्रजी राजवट उखडून फेकली तो दिवस भारताचा स्वातंत्र्य दिवस म्हणून आपण साजरा करतो. या स्वातंत्र्याचे सुराज्य व्हावे यासाठी संविधान सभेने देशाचे संविधान तयार करण्यासाठी अनेक समित्या व उपसमित्या स्थापन केल्या होत्या. २९ ऑगस्ट, १९४७ रोजी संविधानाचा मसुदा तयार करण्यासाठी मसुदा समिती स्थापन करण्यात आली. या समितीच्या अध्यक्षपदी कायदेपंडित, घटनाज्ञ डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची निवड झाली होती. त्यांनी देशाला न्याय, स्वातंत्र्य, समता आणि बंधुता या चतुसूत्रीवर आधारित संविधान दिले आणि देशात लोकशाही व्यवस्था प्रस्थापित झाली. भारतीय लोकशाहीला २०२५ मध्ये ७५ वर्षे पूर्ण झाली. आपण लोकशाहीचा व संविधानाचा अमृत महोत्सव साजरा केला. पण देशातील लोकांमध्ये अजूनही लोकशाही पूर्णतः रुजली नसल्याचे दिसते. म्हणून देशातील जनतेला संविधान व संविधानाने बहाल केलेल्या मतदानाच्या अधिकाराचे मोल कळले नाही. त्यामुळे मतदानाचा बाजार झाला, निवडणूक आयोग लाचार होऊन सत्ताधाऱ्यांची चाकरी करायला लागला आणि राज्यकर्ते देशाचे मालक म्हणून सत्ता भोगू लागले. त्यांच्यात हुकूमशाही वृत्ती वाढली आणि ‘हम करे सो कायदा’ या न्यायाने ते बेफाम झाले. परिणामी राज्यकर्त्यांची पावले हुकुमशाहीकडे जाऊ लागली. देशात अनेक घोटाळे, काळाबाजार, भ्रष्टाचार वाढला असून बेरोजगारीने व महागाईने परिसीमा गाठली आहे. तरीही जनता मुकाटपणे साप सुंगल्या सारखी सुस्त पडली आहे. मात्र एका प्रकरणात निर्णय देतांना सर्वोच्च न्यायालयाच्या सरन्यायाधीशांनी देशातील तरुणांना परजीवी कॉक्रोच संबोधले. त्यामुळे युवकांमधील संताप उफाळून आला. अभिजित दिपके नावाच्या तरुणाने विदेशातून परत येऊन युवकांची कॉक्रोच जनता पार्टी स्थापन केली. याच दरम्यान देशात नीट पेपर फुटीचे प्रकरण उघडकीस आले. या पेपर फुटीमुळे २० च्या वर विद्यार्थ्यांनी आत्महत्या केल्यात. पण सरकारला त्याचे काहीही सोयरसुतक नसल्याचे दिसले. त्यामुळे सरकारच्या या बेजबाबदार व हुकूमशाही वृत्तीमुळे त्यांनी दिल्ली येथे जंतरमंतरवर आंदोलन सुरू केले. या आंदोलनाला पाठिंबा देण्यासाठी पर्यावरण शास्त्रज्ञ आणि सामाजिक कार्यकर्ते सोनम वांगचुंग यांनी तेथे उपोषण सुरू केले. पण गेंड्याची कातडी पांघरलेल्या, भ्रष्ट आणि मुजोर सरकारला त्याची दखल घ्यावी वाटली नाही. सोनम वांगचुंग यांच्या उपोषणाने त्यांची प्रकृती ढासळली. त्यामुळे सरकारने या आंदोलनाची दखल घ्यावी यासाठी उच्च न्यायालयात याचिका दाखल केली गेली. उच्च न्यायालयाने सरकारला नोटीस बजावून सोनम वांगचुंग यांना सर्व प्रकारची वैद्यकीय मदत करावी असे बजावत कोणत्याही नागरिकाचा जीव वाचविणे ही सरकारची जबाबदारी असल्याचे स्पष्ट केले. तेव्हा कुठे कुंभकर्णी झोपेत असलेल्या सरकारला जाग आली. मात्र बोलणी करण्याऐवजी सोनम वांगचुंग यांना उचलून दवाखान्यात भरती केले. सोनम वांगचुंग यांना दवाखान्यात भरती करणे आवश्यक होते, पण सरकारने ज्या पद्धतीने त्यांना उचलून नेले आणि पोलिसांनी त्यांना दहशतवाद्यासारखी वागणूक दिली, त्यामुळे युवक संतापले. त्यांनी सोनम वांगचुंग यांच्या आवाहनानुसार दि.२० जुलै रोजी संसद भवनावर मोर्चा काढण्याचे निश्चित केले. त्याप्रमाणे संपूर्ण देशातून लाखो युवक, युवती, पालक, महिला, वयस्कर लोक या आंदोलनात सहभागी होण्यासाठी जंतरमंतरवर जमा होऊ लागले. शासनाने हे आंदोलन चिरडून टाकण्याचे फरमान पोलिस प्रशासनाला दिले, सोबत आपल्या पक्षाच्या गुंड कार्यकर्त्यांची फौजही दिली. जेणेकरून आंदोलन चिघळेल व ते मोडून काढता येईल.

प्रा. डॉ. एम. आर. इंगळे
मो. 9423429060

विद्यार्थी युवकांनी दि. २० जुलै रोजी संसद भवनावर शांततेच्या मार्गाने मोर्चाला प्रारंभ केला. मात्र सरकारला विद्यार्थ्यांचे हे आंदोलन भावले नाही, त्यामुळे जसे जनरल डायरने निःशस्त्र व शांतपणे सभेला उपस्थित असलेल्या नागरिकांवर अमानुषपणे गोळीबार करण्याचे आदेश आपल्या सैन्याला दिले होते, तसेच आदेश जनरल डायर वृत्तीच्या सरकारने पोलिस व संरक्षण दलाला दिले. त्यामुळे पोलिसांनी निर्दयीपणे बेछूट असा लाठीचार्ज केला. अश्रुधुरांच्या फैरी झाडल्या आणि शेकडो विद्यार्थी युवक-युवती व आंदोलनात सहभागी झालेल्या लोकांना जबर मारहाण करून जखमी केले. संवैधानिक लोकशाहीत आणि कायद्याच्या राज्यात संविधान व कायदा धाब्यावर बसवून सरकारने जे क्रूर कृत्य घडवून आणले, त्यामुळे १०७ वर्षापूर्वीचा जनरल डायर आठवला. पण जनरल डायर हा इंग्रज होता आणि इंग्रजाचे भारतावर राज्य होते, म्हणजे आपण गुलाम होतो. त्यामुळे इंग्रजांनी आपल्यावर अन्याय-अत्याचार करणे समजू शकते. मात्र आज आपण स्वतंत्र भारतात आणि संवैधानिक लोकशाहीत राहतो. संविधानाने आपल्याला हक्क दिले, त्या हक्कांसाठी आंदोलन करण्याचा अधिकार दिला. पण हक्कांसाठी, न्यायासाठी आंदोलन करणे, सरकारला प्रश्न विचारणे हे आजच्या सरकारच्या पचनी पडत नाही. त्यामुळे सरकारने दडपशाहीचे धोरण अवलंबिले आहे. लोकशाहीच्या ७५ वर्षात आणि स्वतंत्र भारतात अशी घटना घडणे ही फार गंभीर व चिंतेची बाब आहे. या घटनेमुळे युवकांमध्ये जनरल डायर वृत्तीच्या सत्तेविरुद्ध लढण्याची जी आंतरिक शक्ती निर्माण झाली आहे. ती अशीच कायम राहणे काळाची गरज आहे. म्हणून **‘चिंगारी अगर भडकी है तो उसे बुझने ना दो, क्योंकी चिंगारी ही शोला बनके बदलाव या सत्ताबदल कर सकती है...!’** ●●

स्मृतींची चाळता पाने

अनंतायन

ॲड. अनंत खेळकर
मो. 9370061677

कर्मयोगी. वैकुंठवासी शिवशंकरभाऊ पाटील काही मान्यवर विभूतींचा सहवास हा खरोखरच प्रेरणादायी असतो. संपूर्ण भारतात आपल्या नियोजनबद्ध कार्यप्रणालीमुळे सुप्रसिद्ध असलेले श्री. संत गजानन महाराज संस्थान, शेगावचे सर्वेसर्वा. कर्मयोगी. वैकुंठावासी. ह.भ.प. शिवशंकरभाऊ पाटील. हे असेच दुरदृष्टी असलेले अध्यात्मिक क्षेत्रातील पुज्यनिय व्यक्तिमत्व. माझा जन्म शेगावचाच. शिक्षणही शेगावलाच झाले. आई, वडील शेगावातच स्थायिक झाले होते. त्यावेळी बालपणापासूनच भाऊंच्या सहवासात कायम राहण्याचे भाग्य मला लाभले. भाऊंसोबत स्वामी विवेकानंद आश्रमात कित्तेकदा मी नियमितपणे जात असे. भाऊंच्या प्रत्येक कार्यक्रमात मी आणि स्व. प्रा. राम डोकेसर आमच्यावर प्रास्ताविक आणि सुत्रसंचलनाची जबाबदारी ही ठरलेली. पुढे वकीली व्यवसाय सुरू केल्यावर भाऊंनी मला स्वतः बोलावून घेतले. गजानन महाराज संस्थानच्या इंजीनिअरींग कॉलेजचा कायदेशीर सल्लागार म्हणून नेमणूक केली. भाऊंसोबत राहील्याने खुप काही शिकायला मिळाले. आज भाऊ आपल्यात नाहीत पण त्यांच्या तेजस्वी विचारांचा वारसा भाऊंनी आपल्यासाठी ठेवला आहे. प.पु. भाऊंची प्रकृती ठीक नसल्याचा निरोप मिळाला. मी शेगावला भाऊंच्या भेटीसाठी गेलो. पण ती भेट अखेरची भेट असेल असे स्वप्नातही वाटले नव्हते. त्या अखेरच्या भेटीची ही आठवण.

‘चलते चलते हमसे पुछा ये पैर के छालों ने, कितने दूर दुनियाँ बसा रखीं है, दिल में बसनेवालों ने’ ●●

बहुजन सौरभ

उलट्या काळजाचे बामणभट

महार मांगाना दूर दूर सारी स्वतः पाणी भरी आडावर!! मागितल्याने फक्त भीक मिळते, हक्क आणि अधिकारासाठी संघर्ष करावाच लागतो. संघर्ष पेटलाच आहे तर आता हक्क आणि अधिकारासाठी ही लढाई जिंकूनच दम घेऊ या. या देशाला सरकारच नाही, मी समजतोय कुठल्या पद्धतीने गावगुंडांनी, मुख्यतः भटांच्या हरामजादी टोळक्याने ईव्हीएम हॅंक करून देशाची सत्ता तुमच्या डोळ्यासमोर लुटली आणि अधिकार नसताना रोज तुमच्यावर अन्याय करणारे नवनवीन कायदे नाहीतच हे मनात येईल तसे नियम लावून तुम्हाला छळले जात आहे.

छळ, लावालावी, जातीय दंगली, तोड, फोड अगदी अराजक अन्याय-अत्याचार करून खोटी युद्धजन्य परिस्थिती निर्माण करून प्रत्यही खोट्या आजारासारखी (कोरोना सारखी) परिस्थिती तुमच्या लक्षातच येणार नाही आणि तुम्ही सारखे त्यांच्या भुलावनीला बळी पडत राहणार अशी व्यवस्था केली आणि आजही केली जात आहे. ‘महत्वाचे म्हणजे तुम्ही त्या हरामखोर भडव्यासमोर हात पसरून आपले हक्क मागतात, जेथे सरकारच नाही तेथे तुमच्या व्यथा कोण ऐकणार?

मागीतल्याने फक्त भीक मिळते. हक्क आणि अधिकार हे मागितल्याने मिळत नसतात.

‘के मीटा दे खाक में हस्ती गर कुछ मर्तबा चाहें के दाना खाक मे मिलकर गुले गुलजार होता है।’

या बारा वर्षांत लाखो लोकांचे बळी घेतलेत या टोळक्याने, तरी ही तुमचे डोळे उघडत नाहीत. ज्या पद्धतीने या हरामजाद्यांनी ही सत्ता बळकावली त्यांना ठेचूनच काढल्याशिवाय आपले हक्क आणि अधिकार मिळणार नाहीत..

पण पुढे काय? आपणही तेच करणार काय? कारण या देशाला या भटांनी एवढे कलंकित केले की गर्भात जन्माला येणारे बाळ देखिल भ्रष्टाचार, अन्याय, अत्याचार असे नानाविध नकारार्थी सेंस घेऊन जन्माला येते.

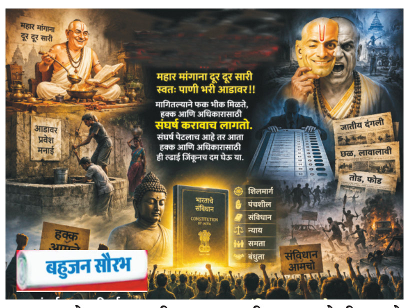

तेव्हा तुमची जबाबदारी फार मोठी आहे की, ‘थोडक्यात आपल्याला बुद्धाच्या शिलमार्ग, पंचशील पाळणाऱ्या आणि भारतीय संविधानाच्या प्रास्ताविकेची प्रामाणिकपणे शपथ घेऊन ती काटेकोरपणे अंमलबजावणी करणारे (ज्यात एकही भट नसेल) याची दखल घेत कायद्याचे अभ्यासक, तज्ञ, आय ए एस, आय सी एस, आय पी एस आणि तत्सम अभ्यासक हे सर्व सोबत सर्व देशहितासाठीच जगणारे आणि देशहितासाठीच मरणारे सोबत घेऊन लोकशाही मार्गानेच पुन्हा आपल्याला आपली बैठक बसवावी लागेल !पुढील सर्व दिशा या पवित्र मनात जतन करून ठेवलेल्या आहेत, त्याचा उहापोह योग्य वेळीच करणे अधिक सोयिस्कर होईल तुर्तास एवढेच.... ●●

ललेन्द्र आम्बुलकर
मो.९६८९६५४०७५

शब्दांतील महामानव : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या पत्रांतून उलगडणारे विराट व्यक्तिमत्त्व

‘पत्र हा मनाचा आरसा असतो,’ असे म्हटले जाते. भाषणात वक्तृत्वाची चौकट असते, लेखनात विषयाची मर्यादा असते; परंतु पत्रात मनाला कोणत्याही कृत्रिमतेचे बंधन नसते. म्हणूनच पत्रांमधून व्यक्तीचे विचारविश्व, संवेदनशीलता, कर्तव्यभावना, प्रेम, राग, कळकळ आणि ध्येयवाद यांचे सर्वांत प्रामाणिक दर्शन घडते आणि जेव्हा ही पत्रे भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांसारख्या युगपुरुषाची असतात, तेव्हा ती केवळ वैयक्तिक संवाद राहत नाहीत, तर इतिहासाला दिशा देणारे अमूल्य दस्तऐवज ठरतात.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची पत्रे त्यांच्या असामान्य व्यक्तिमत्त्वाची जिवंत साक्ष आहेत. गोलमेज परिषदांच्या धामधुमीत ते हजारो मैल दूर लंडनमध्ये असले, तरी त्यांचे मन भारतातील वंचित, शोषित आणि बहिष्कृत समाजाच्या उन्नतीत, सामाजिक चळवळीच्या प्रगतीत आणि देशातील राजकीय घडामोडींमध्येच गुंतलेले होते. ‘घार उडे आकाशी, पण चित्त तिचे पिलांपाशी’ ही म्हण त्यांच्या जीवनाला अक्षरशः लागू पडते. या पत्रांतून डॉ. बाबासाहेबांचा संघर्षशील नेता दिसतोच; पण त्याचबरोबर सहकाऱ्यांची काळजी घेणारा स्नेही, शिक्षणाला सर्वोच्च स्थान देणारा विचारवंत, साहित्यप्रेमी, संघटनशक्तीवर विश्वास ठेवणारा समाजनेता आणि राष्ट्रहिताला सर्वोच्च मानणारा दूरदर्शी राष्ट्रपुरुषही भेटतो. ‘एकीत जय, बेकीत क्षय’ हा त्यांचा संदेश आजही समाजजीवनासाठी तितकाच प्रेरणादायी आहे. त्यांच्या पत्रांतून समाजातील घडामोडींवर असलेले बारकाईचे निरीक्षण, संघटन अधिक सक्षम करण्याची धडपड, शिक्षणाचा आग्रह, सहकाऱ्यांविषयीची आत्मीयता आणि सामाजिक न्यायासाठीची अखंड तळमळ स्पष्टपणे जाणवते. समाजपरिवर्तनाची लढाई केवळ व्यासपीठावरील भाषणांनी नव्हे, तर सातत्यपूर्ण संवाद, नियोजन आणि विचारांच्या देवाणघेवाणीतून जिंकली जाते, हे त्यांच्या पत्रांमधून अधोरेखित होते. डॉ. बाबासाहेबांचे लेखन म्हणजे तर्क, विवेक, समता आणि सामाजिक न्यायाची अखंड गंगा आहे. त्यांच्या प्रत्येक शब्दामागे अनुभवाची खोली, विचारांची प्रगल्भता आणि परिवर्तनाची जाज्वल्य इच्छा दडलेली आहे. त्यांच्या पत्रांत भावनांचा ओलावा आहे, पण भावनिक अतिरेक नाही; संघर्षाची ज्वाला आहे, पण द्वेषाचा लवलेश नाही; राष्ट्रहिताची बांधिलकी आहे, पण व्यक्तिपूजेचा अंशही नाही. आजच्या डिजिटल युगात क्षणभंगुर संदेशांच्या गर्दीत डॉ. बाबासाहेबांची पत्रे संवादाचे खरे मूल्य शिकवतात. ती आपल्याला सांगतात की नेतृत्व म्हणजे केवळ आदेश देणे नव्हे, तर माणसांशी विश्वासाचे नाते जोडणे, समाजाला दिशा देणे आणि शिक्षण, संघटन व संघर्ष या त्रिसूत्रीवर निष्ठा ठेवणे होय. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची पत्रे ही त्यांच्या विचारविश्वाची, मानवतावादी दृष्टिकोनाची आणि राष्ट्रनिर्मितीच्या अखंड ध्यासाची जिवंत साक्ष आहेत. म्हणूनच त्यांचे प्रत्येक पत्र हा इतिहासाचा दस्तऐवज, प्रत्येक शब्द हा परिवर्तनाचा मंत्र आणि प्रत्येक विचार हा सामाजिक न्यायाच्या प्रवासातील दीपस्तंभ आहे. आज डॉ. बाबासाहेबांना अभिवादन करण्याचा सर्वोत्तम मार्ग म्हणजे त्यांच्या विचारांचे, त्यांच्या लेखनाचे आणि त्यांच्या पत्रांतील मानवतावादी संदेशांचे आचरणात रूपांतर करणे. कारण महामानवांचे शब्द कधीच कालबाह्य होत नाहीत; ते प्रत्येक पिढीला नवी प्रेरणा, नवी दिशा आणि नवा आत्मविश्वास देत राहतात. ●●

प्रमोद जांभूळकर
मो. 9823969097

वाचक विचारपीठ

बहुजन सौरभ

सडेतोड लेख

दिनांक 2 ऑगस्ट च्या दैनिक बहुजन सौरभ मध्ये संध्याताईंनी लिहिलेला पॉ पॉ चे अश्रू आणि विद्यार्थांच्या चितेची राख हे व्यंगात्मकतेतून सध्य स्थितीचा आरसा दाखविणारा सडेतोड लेख.

जेव्हा सत्ताधिश विसरतो की तो जनतेच्या सेवेसाठी आहे. सत्ताधिश अहंकारी आहे कारण त्याला साथ देणारे अंधभक्त ही या देशात आहेत. त्यामुळेच अहंकार त्यांच्या शब्दाशब्दातून जाणवतो.मग मूलांच्या भवितव्याशी अहर्निश खेळ खेळल्या जाते तेव्हा अशा खोचक शब्दांतील टिकेद्वारे अभिव्यक्त होणे जरूरी असते.

सरिता सातारडे

आजचा दै. बहुजन सौरभ चा अंक फार वाचनीय ...

विशेषत : संध्या राजूरकर यांचा लेख फारच थेट, चिंतनशील आणि धारदार आहे... जोगेंद्र सरदारे यांचा लेख सुद्धा वास्तव प्रदर्शित करणारा आहे.. विकास झाडे.. विलास गजभिये.. अनिरुद्ध कांबळे.. यांचे लेख एकाच विषयाशी निगडित पण वेगळे विचार मांडणारे आहेत.. सुनील भगत यांचा लेख ज्ञानात भर टाकणारा आहे.. अन्य लेख सुद्धा चांगले आहेत.. मात्र आज रविवार असून सुद्धा साहित्यावर एकही लेख नाही... असो पण अंक एकूणच वाचनीय आहे... संपादकाचे आणि लेखकांचे अभिनंदन!

डॉ. अजय चिकाटे

सर्व 'Republicans' यांनी नोंद घेण्यासाठी...

डॉ. बाबासाहेबांच्या 'Scheduled Castes Federation' या पक्षानंतर संबंधित 'क्रांतिसूत्राचा' त्यांच्या अनुयायांना जणू विसरच पडलेला होता की काय अशी एकूणच परिस्थिती आढळून येत आहे.

वरील पक्ष बरखास्त करून 'रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया' या पक्षाची स्थापना करताना डॉ. बाबासाहेबांच्या सहकाऱ्यांनी प्रथमतः जर काही केले असेल तर त्या पक्षाचे एक 'अध्यक्षीय मंडळ' (Presidium) गठीत केले! कारण काय तर डॉ. बाबासाहेबांची बरोबरी करू शकेल असे कोणीही आपल्यापैकी नाही ही त्यामागची भूमिका होती. हे जरी खरे असले तरी एखाद्या पक्षाच्या नेत्याचे निधन झाल्यानंतर त्या पक्षाने 'अध्यक्षीय मंडळ' गठीत करणे हा प्रकार जगातील कोणत्याही लोकशाही देशात कधी घडला असेल, असे वाटत नाही. यामुळे झाले काय तर 'अध्यक्षीय मंडळातील' प्रत्येक सदस्याला आपणही 'अध्यक्षच' आहोत, असे मनोमन वाटत होते! याचाच परिणाम या पक्षाच्या विघटनाची लवकरच सुरूवात होण्यात झाली!!

यापेक्षा अशा 'अध्यक्षीय मंडळाचा' प्रयोग (!) न करता डॉ. बाबासाहेबांचे निकटचे सहयोगी एन. शिवराज यांची सुरूवातीलाच पक्षाचे अध्यक्ष म्हणून एकमताने निवड केली असती तर ते अधिक योग्य ठरले असते, असे वाटते. थोडक्यात, 'Educate, Agitate and Organize' हे डॉ. बाबासाहेबांनी दिलेले 'ब्रीदवाक्य' वाटते तितके सोपे नाही ही बाब सर्वच 'रिपब्लिकन्स' यांनी कायम लक्षात ठेवणे आवश्यक आहे.

अशोक भरणे

प्रबुद्ध धम्मयात्री देवप्रिय वलीसिंहा

मिलिंद मानकर बौद्ध धम्माच्या प्रचार-प्रसारासाठी आयुष्य वेचणारे, १४ ऑक्टोबर १९५६च्या धम्मदीक्षा सोहळ्यात महत्त्वाची भूमिका बजावणारे महाबोधी सोसायटीचे अध्यक्ष देवप्रिय वलीसिंहा यांचा आज, ३ ऑगस्ट रोजी ५८वा स्मृतिदिन त्यानिमित्ताने त्यांच्या कार्याला विनम्र अभिवादन.

अनागारिक धम्मपाल यांच्यानंतर भारताच्या पवित्र भूमीत बुद्धधम्माची पाळेमुळे रुजविणारे श्रेष्ठ धम्मदूत आणि महाबोधी सोसायटीचे दुसरे अध्यक्ष देवप्रिय वलीसिंहा यांचा जन्म १० फेब्रुवारी १९०४ रोजी श्रीलंकेतील अपालातोतुवा, कँडी येथे झाला. ते सात भावंडांपैकी सहावे अपत्य होते. बालपणीच आई-वडिलांचे छत्र हरपल्याने आजोबांनी सर्व मुलांना दत्तक घेतले. वयाच्या आठव्या वर्षी उदुगामा विहारात त्यांनी अनागारिक धम्मपालांचे प्रवचन ऐकले. धम्मपालांनी त्यांच्या बुद्धिमत्तेची दखल घेत आजोबांकडे देवप्रियला कोलंबोला शिक्षणासाठी पाठविण्याची विनंती केली. कुटुंबाने संमती दिल्यानंतर ते कोलंबोला आले. पुढे १९१७ मध्ये धम्मपालांच्या कार्यक्षेत्रात, कोलकाता येथे त्यांना आणण्यात आले. महाबोधी सोसायटीच्या कार्यासाठी बंगाली भाषा आवश्यक असल्याचे लक्षात घेऊन धम्मपालांनी १३ वर्षांच्या वलीसिंहांना रवींद्रनाथ टागोर यांच्या शांतिनिकेतनमध्ये दाखल केले. ते या संस्थेतील पहिले श्रीलंकन विद्यार्थी होते. त्यांनी बंगाली भाषा आत्मसात केली आणि ‘आश्रम’ मासिकाचे संपादक तसेच साहित्यिक संघटनेचे सचिव म्हणूनही काम केले. १९२० मध्ये विशेष प्राविण्यासह पदवी मिळवून त्यांनी कोलकाता विद्यापीठातील प्रेसिडेन्सी कॉलेजमध्ये प्रवेश घेतला. अवघ्या १८व्या वर्षी महाबोधी सोसायटीच्या मुख्यालयाच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी त्यांच्यावर सोपविण्यात आली. लंडनमध्ये असताना त्यांनी ‘स्कूल ऑफ ओरिएंटल स्टडीज’मध्ये अभ्यास केला. ब्रिटिश महाबोधी सोसायटीचे कोषाध्यक्ष म्हणून त्यांनी काम पाहिले आणि ‘ब्रिटिश बुद्धिस्ट’ या मासिकाचे व्यवस्थापन केले. १९३० मध्ये महाबोधी सोसायटीचे सचिव म्हणून भारतात परतल्यानंतर त्यांनी धम्मकार्याला अधिक व्यापक स्वरूप दिले. त्यांच्या महत्त्वाच्या कार्यांमध्ये सारनाथ येथील मूलगंध कुटी विहाराच्या उभारणीचा विशेष उल्लेख करावा लागतो. बुद्धांनी प्रथम धम्मचक्र प्रवर्तन केलेल्या या पवित्र भूमीवर विहार उभारण्याच्या कामात त्यांनी तरुण वयापासून सहभाग घेतला होता. जपानी चित्रकार कोसेत्सू नोसू यांच्याकडून बुद्धांच्या जीवनावरील भित्तिचित्रे काढण्यासाठी त्यांनी आर्थिक मदत मिळवून दिली. १९३१ मध्ये मूलगंध कुटी विहाराच्या उद्घाटनावेळी सुमारे १५ हजार लोक उपस्थित होते. पंडित जवाहरलाल नेहरू आणि प्रसिद्ध प्रकाशक रामानंद चॅटर्जी यांच्यासह अनेक मान्यवर या कार्यक्रमाला उपस्थित होते. सारनाथ येथे बौद्ध विद्यालय, ग्रंथालय आणि मोफत दवाखान्याची स्थापना करण्यातही वलीसिंहांचे योगदान होते. जुलै १९३१ मध्ये पूज्य अनागारिक धम्मपाल यांच्या हस्ते देवप्रिय वलीसिंहांनी धम्मदीक्षा घेतली. त्याच काळात महाबोधी सोसायटीच्या नेतृत्वाची जबाबदारीही त्यांनी स्वीकारली. धम्मपालांच्या अखेरच्या काळात त्यांनी गुरुसेवा केली. धम्मपालांच्या परिनिर्वाणानंतर त्यांच्या अस्थी कोलंबोतील मालिगाकंदा विहारात आणण्यात आल्या. त्यावेळी मोठ्या संख्येने बौद्ध अनुयायी उपस्थित होते. बुद्धगया बौद्धांना परत मिळेपर्यंत स्वस्थ बसणार नाही, अशी प्रतिज्ञा त्यांनी उपस्थितांकडून करून घेतली. १९३४ मध्ये जपानमध्ये झालेल्या पॅन-पॅसिफिक यंग बुद्धिस्ट्स असोसिएशनच्या परिषदेत त्यांनी सहभाग घेतला. त्यानंतर हाँगकाँग, शांघाय, सिंगापूर, पेनांग, ब्रह्मदेश (म्यानमार), मलाया आदी देशांत प्रवास करून बौद्ध धम्माचा प्रचार केला. १९४० मध्ये चिनी बौद्ध सुधारक तैक्सू यांचे कोलकात्यात स्वागत करण्यातही त्यांनी महत्त्वाची भूमिका बजावली. युद्धोत्तर काळात वलीसिंहा आंतरराष्ट्रीय बौद्ध समुदायात सक्रिय राहिले. १९५० पासून ‘वर्ल्ड फेलोशिप ऑफ बुद्धिस्ट्स’शी त्यांचा संबंध आला आणि त्यांची उपाध्यक्ष म्हणून अनेकदा निवड झाली. याच काळात त्यांचा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांशी परिचय झाला. पुढे या परिचयाचे अतूट मैत्रीत रूपांतर झाले. दोघांमध्ये अनेकदा भेटीगाठी आणि पत्रव्यवहार झाला. डॉ. बाबासाहेबांनी मे १९५०च्या महाबोधी पत्रिकेत ‘बुद्ध आणि त्यांच्या धम्माचे भवितव्य’ हा महत्त्वपूर्ण लेख लिहिला होता. १४ ऑक्टोबर १९५६ रोजी नागपूर येथे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या नेतृत्वाखाली झालेल्या ऐतिहासिक धम्मदीक्षा सोहळ्याला देवप्रिय वलीसिंहा उपस्थित होते. त्यांनी डॉ. बाबासाहेबांच्या उपस्थितीत धम्मदीक्षा घेतली. महाबोधी सोसायटीतर्फे धम्मचक्र प्रवर्तन मुद्रेतील बुद्धप्रतिमा डॉ. बाबासाहेबांना विनम्रतेने अर्पण करण्यात आली. हा प्रसंग भारतीय बौद्ध इतिहासातील अत्यंत महत्त्वाचा टप्पा ठरला. बौद्ध धम्माच्या प्रचारासाठी आयुष्य समर्पित करणाऱ्या या महान धम्मदूताला पुढे हृदयविकार आणि पक्षाघाताचा त्रास झाला. विशेष उपचारांसाठी त्यांना भारतातून श्रीलंकेला नेण्यात आले. कोलंबोतील रुग्णालयात उपचार सुरू असतानाच ३ ऑगस्ट १९६८ रोजी वयाच्या ६४व्या वर्षी त्यांचे निधन झाले. कोलंबोतील महाबोधी सोसायटीच्या मुख्यालयात त्यांचे पार्थिव तीन दिवस सार्वजनिक दर्शनासाठी ठेवण्यात आले. श्रीलंकेचे गव्हर्नर-जनरल, प्रधानमंत्री, सरकारी अधिकारी, बौद्ध धम्मगुरू आणि प्रतिष्ठित नागरिकांनी त्यांना श्रद्धांजली अर्पण केली. तिबेटचे परमपावन चौदावे दलाई लामा आणि भारताच्या प्रधानमंत्री इंदिरा गांधी यांच्यासह अनेकांनी शोकसंदेश पाठविले. प्रबुद्ध धम्मयात्री देवप्रिय वलीसिंहा हे दूरदर्शी बौद्ध नेते, धम्मप्रचारक आणि अनागारिक धम्मपालांचे विश्वासू सहकारी होते. भारत आणि श्रीलंकेत विसाव्या शतकात बौद्ध धम्माच्या पुनरुज्जीवनासाठी त्यांनी अथक योगदान दिले. बुद्धाच्या मायभूमीत धम्माचा वृक्ष रुजविण्यासाठी त्यांनी आपले संपूर्ण आयुष्य समर्पित केले. आज त्यांच्या स्मृतिदिनी त्यांच्या कार्याचे स्मरण करणे म्हणजे बुद्धधम्माच्या प्रसारासाठी त्यांनी केलेल्या निःस्वार्थ सेवेचा गौरव करणे होय. करुणामय, धम्मशील आणि प्रबुद्ध धम्मयात्री देवप्रिय वलीसिंहा यांच्या ५८व्या पुण्यस्मरणदिनानिमित्त त्यांच्या पावन स्मृतीस भावपूर्ण अभिवादन! ●●

मिलिंद मानकर
मो. 8177866397

03 August 2026 page 04_Layout 1 02-08-2026 08:43 PM Page 1

महार रेजिमेंटची यशसिद्धी आणि शाक्य सामाजिक संस्थेच्या वतीने अण्णाभाऊ साठे यांना अभिवादन

सोलापूर, प्रतिनिधी : महार रेजिमेंट ची यशसिद्धी आणि शाक्य सामाजिक संस्थेच्या वतीने लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांना आज सोलापुरात त्यांच्या जयंती निमित्त अभिवादन करण्यात आले. मेजर शिवपुत्र घटकांबळे यांच्या नेतृत्वाखाली भैय्या चौक येथील अण्णाभाऊ साठे यांच्या पुतळ्यास मानवंदना देण्यात आली. आणि अभिवादन करण्यात आले.

लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या जयंतीनिमित्त सेवानिवृत्त पोलीस अधिकारी व कर्मचारी यांची शाक्य सामाजिक बहुउद्देशीय संस्था, सोलापूर तसेच महार रेजीमेटचे सेवानिवृत्त अधीकारी व कर्मचारी याची यशसिद्धी संघटना सोलापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने भैय्या चौक येथील लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या पुतळ्यास पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले.

कार्यक्रमाचे नेतृत्व आणि परेड चे संचालन मेजर शिवपुत्र घटकांबळे यांनी केले. यावेळी डॉ. अंगद मुके यांनी लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या जीवनकार्याचा संक्षिप्त परिचय करून देत सामाजिक समता, न्याय आणि परिवर्तनासाठी त्यांनी दिलेल्या योगदानाचा गौरव केला. तसेच त्यांची जयंती साजरी करण्यामागील सामाजिक व ऐतिहासिक महत्त्व उपस्थितांना समजावून सांगितले.

या प्रसंगी शाक्य सामाजिक बहुउद्देशीय संस्थेचे डॉ. अंगद मुके, शांताराम वाघमारे, गौतम चंदनशिवे, अंबादास बनसोडे, व्यंकटेश सोनवणे, श्रीमंत गायकवाड, गोपीनाथ कांबळे, किसन सुरवसे तसेच यशसिद्धी वेल्फेअर संघटनेचे शिवपुत्र घटकांबळे, विष्णू वाघमारे, पांडुरंग बनसोडे, बाबुराव बेलभंडारे, राहुल साबळे, मोतीराम सुरवसे, सूर्यकांत गजघाटे, लिंबाजी कांबळे, मसन्ना मनोरे व आयवळे आदी सभासद मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या शेवटी शाक्य सामाजिक बहुउद्देशीय संस्थेचे खजिनदार शांताराम वाघमारे यांनी उपस्थितांचे आभार मानले व कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली

CLAT 2027: सर्व उमेदवारांसाठी परीक्षा शुल्क ५०० रुपये करण्याची 'आसरा' (ASRA) संघटनेची मागणी

नागपूर / विशेष प्रतिनिधी : नॅशनल लॉ युनिव्हर्सिटीजच्या (NLUs) 'कन्सोर्टियम'द्वारे आयोजित करण्यात येणाऱ्या कॉमन लॉ ॲडमिशन टेस्ट (CLAT) २०२७ या राष्ट्रीय स्तरावरील प्रवेश परीक्षेच्या भरमसाठ अर्जाच्या शुल्काविरोधात सामाजिक आणि माहिती अधिकार कार्यकर्त्यांच्या 'ॲसोसिएशन ऑफ सोशल अँड आरटीआय ॲक्टिव्हिस्ट्स' (ASRA) संघटनेने आक्रमक भूमिका घेतली आहे. संघटनेचे राष्ट्रीय अध्यक्ष संजय थूल यांच्या नेतृत्वाखाली 'कन्सोर्टियम ऑफ NLUs'च्या अध्यक्षांकडे एक निवेदन सादर करून CLAT २०२७ चे परीक्षा शुल्क सर्व उमेदवारांसाठी एकसमान ५०० रुपये करण्याची जोरदार मागणी करण्यात आली आहे.

अर्जाचे शुल्क अत्यंत अवाजवी

कन्सोर्टियमने जाहीर केलेल्या अधिकृत सूचनेनुसार, ३ ऑगस्ट २०२६ पासून ३१ ऑक्टोबर २०२६ या कालावधीत ऑनलाइन अर्ज प्रक्रिया सुरू झाली आहे. यामध्येः सर्वसाधारण, इतर मागासवर्ग (OBC) आणि आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल (EWS) प्रवर्गासाठीः ४,००० शुल्क आकारले जात आहे. अनुसूचित जाती (SC), अनुसूचित जमाती (ST), दिव्यांग (PwD) आणि दारिद्र्यरेषेखालील (BPL) उमेदवारांसाठीः ३,५०० शुल्क निश्चित करण्यात आले आहे.

विद्यार्थ्यांवर आणि पालकांवर प्रचंड आर्थिक ताण – 'आसरा' (ASRA) अध्यक्ष संजय थूल यांनी निवेदनाद्वारे स्पष्ट केले की, ४,००० आणि ३,५०० यांसारखे अवाजवी शुल्क आकारल्यामुळे देशातील ग्रामीण, मध्यमवर्गीय आणि आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांचे कायद्याचे उच्च शिक्षण घेण्याचे स्वप्न धोक्यात येत आहे. केवळ प्रवेश परीक्षेचा अर्ज भरण्यासाठी एवढी मोठी रक्कम मोजावी लागत असल्याने अनेक गुणवंत विद्यार्थी या परीक्षेपासून वंचित राहण्याची भीती व्यक्त केली जात आहे.

'आसरा' संघटनेच्या प्रमुख मागण्या

१. सर्व उमेदवारांसाठी ५०० शुल्कः गुणवत्तेला आर्थिक अडचणींचा फटका बसू नये यासाठी जात, प्रवर्ग किंवा आर्थिक पार्श्वभूमीचा भेदभाव न करता सर्व उमेदवारांसाठी CLAT २०२७ चे परीक्षा शुल्क एकसमान ५०० रुपये करण्यात यावे.

२. व्यावसायिकतेला आळाः प्रवेश परीक्षा शुल्क व्यावसायिक दृष्टिकोनातून न आकारता ते परवडणारे व सर्वसमावेशक ठेवावे.

कायदेशीर आणि सामाजिक न्यायाची गरज – कायद्याचे शिक्षण देणाऱ्या संस्थांवर सामाजिक न्याय आणि समान संधी उपलब्ध करून देण्याची घटनात्मक जबाबदारी आहे. प्रवेश परीक्षेचे शुल्क मर्यादित ठेवल्यास देशातील सर्व थरातील विद्यार्थ्यांना समान संधी मिळेल, असे संजय थूल यांनी नमूद केले. या निवेदनाची प्रत केंद्रीय कायदे मंत्रालय आणि बार कौन्सिल ऑफ इंडियाकडेही त्वरित कारवाईसाठी पाठवण्यात आली आहे.

महत्वाचे

लेखन प्रेरणा दिनानिमित्त अण्णाभाऊ साठे यांच्या जीवनावरील राज्यस्तरीय काव्यलेखन स्पर्धेची घोषणा

छत्रपती संभाजीनगर : महाराष्ट्र शासनाने लोकशाहीर साहित्यरत्न अण्णाभाऊ साठे यांची जयंती 'लेखन प्रेरणा दिन' म्हणून साजरी करण्याचा निर्णय घेतल्याच्या पार्श्वभूमीवर नवोदित कवी व लेखकांना प्रोत्साहन देण्यासाठी राज्यस्तरीय काव्यलेखन स्पर्धेचे आयोजन केले आहे. या स्पर्धेत सहभागी होणाऱ्या स्पर्धकांनी अण्णाभाऊ साठे यांचे जीवन, कार्य आणि साहित्य या विषयावर आधारित मौलिक कविता लिहून पाठवायची आहे. स्पर्धेतील प्रथम क्रमांकाच्या विजेत्यास ११,०००, द्वितीय क्रमांकास ७,००१ आणि तृतीय क्रमांकास ५,००१ असे रोख पारितोषिक देण्यात येणार आहे. स्पर्धेच्या परीक्षणासाठी सेवानिवृत्त न्यायाधीश पि. ए. खिल्लारे, प्रा. काशिनाथ साबळे, प्रा. बालकृष्ण सरकटे, प्रदीप बोरकर (डेप्युटी कमिशनर, जीएसटी), चंद्रकांत साठे (माजी संचालक, अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ), कवी अविनाश तायडे आणि सुरेंद्र दाभाडे (डेप्युटी इंजिनीयर, एमएसईबी) यांचा समावेश असलेली निवड समिती नियुक्त करण्यात आली आहे. स्पर्धेचे आयोजन रवींद्र प्रभाकर लांडगे यांनी केले असून, इच्छुकांनी आपली कविता १५ ऑगस्ट २०२६ पर्यंत पीडीएफ स्वरूपात नाव व संपूर्ण पत्त्यासह मोबाईल क्रमांक ९८८११९१३० वर किंवा आर.एच. ८/६, अष्टविनायक कॉलनी, गरवारे स्टेडियमजवळ, नारेगाव रोड, छत्रपती संभाजीनगर – ४३१००१ या पत्त्यावर पाठवावी, असे आवाहन आयोजकांनी केले आहे. लेखन संस्कृतीला चालना देत नवोदित साहित्यिकांना व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्याच्या उद्देशाने हा उपक्रम राबविण्यात येत असून, राज्यभरातील कवी व साहित्यप्रेमींनी मोठ्या संख्येने सहभागी व्हावे, असे आवाहन करण्यात आले आहे.

राष्ट्रीय रस्ते सुरक्षा मंडळ नव्या जोमाने मैदानात

नागपूर : दररोज घरातून कामावर निघणारा माणूस संध्याकाळी सुरक्षित घरी परतेल का? महामार्गावरून प्रवास करतांना पाठीमागून येणारे वाहन धडक तर मारणार नाही ना? शाळकरी मूल रस्त्यावरून शाळेत आणि नंतर शाळेतून परत घरी सुखरूप परत येईल का? असे आणि असे शेकडो प्रश्न आज प्रत्येक नागरिकांना पडत असतात. रस्ते अपघातात गमावलेले प्राण, अकाली आलेले अपंगत्व आणि आधार गमावलेली कुटुंबे सर्वत्र टाहो फोडत असतात. या भीषण वास्तवाला छेद देण्यासाठी राष्ट्रीय रस्ते सुरक्षा मंडळ नव्या जोमाने मैदानात उतरले आहे. रस्ते अधिक सुरक्षित करून निष्पाप जीवांचे रक्षण करण्यासाठी राष्ट्रीय रस्ते सुरक्षा मंडळाचे 'सेव्ह लाईफ' हे नवे मिशन हाती घेतले आहे. त्या अंतर्गत सहा विशेष बहु-विद्याशाखीय कार्यगटांची स्थापना करण्यात आली आहे. या गटांनी प्रत्यक्षात कामाला देखील सुरुवात केली आहे. रस्त्यावरील खड्डे, वाहनांमधील तांत्रिक त्रुटी, अनियंत्रित वेग किंवा चालकांचा निष्काळजीपणा ही अपघातांची प्रमुख कारणे सांगितली जातात. त्याचे परिणाम संपूर्ण कुटुंबाला भोगावे लागतात. म्हणूनच, केवळ नियम बनवून न थांबता, विज्ञानाचा आधार घेऊन, प्रत्यक्ष माहिती आणि आकडेवारी तपासून त्याला आधुनिक तंत्रज्ञानाचा जोड देत उपायांची आखणी करण्यासाठी कार्यगटाची रचना करण्यात आली आहे. या मोहिमे अंतर्गत बुद्धिजीवी आणि तज्ज्ञांना एका छताखाली आणण्यात आले आहे. सरकारी संस्था, संशोधक, शैक्षणिक संस्था, व्यावसायिक संघटना, सामाजिक संस्था आणि वैयक्तिक तज्ज्ञांचा सहा कार्यगटांमध्ये समावेश केला जाणार आहे.

निधन वार्ता

शोभा इंगळे

नागपूर : दिल्लीतील नारी शक्ती च्या कार्यक्रमात सहभागी असलेली सामाजिक कार्यकर्ती शोभा इंगळे यांचे रविवार दि. 2 ऑगस्ट 2026 रोजी निधन झाले. मागील एक महिन्यापासून ती हृदयविकाराशी झूंज देत होती. उद्या दि.3 ऑगस्ट 2026 ला अकरा वाजता मानेवाडा घाटावर अंत्यसंस्कार होणार आहे. तिच्या पश्चात एक मुलगी व बराच मोठा आप्तपरिवार आहे. त्यांच्या अकाली निधनाबद्दल हळहळ व्यक्त होत आहे. दैनिक बहुजन सौरभ परिवाराशी त्या निगडित होत्या.त्यांना विनम्र श्रद्धांजली अर्पण केली आहे.

बुद्धप्रणीत अरियपूजाच खरी पूजा : श्रीराम बनसोड

नागपूर : वर्षावासानिमित्त 'धम्मदेसना महिला उपासिका वर्ग, पिपळा फाटा (हुडकेश्वर)' यांच्या वतीने दरवर्षीप्रमाणे यंदाही 'बुद्ध आणि त्यांचा धम्म' या ग्रंथाचे सामूहिक वाचन व धम्मसभेचे आयोजन करण्यात आले. १ ऑगस्ट २०२६ रोजी देवानंद भगत यांच्या निवासस्थानी झालेल्या या कार्यक्रमात विजय वाघमारे यांनी ग्रंथवाचन केले.

धम्मसभेत मार्गदर्शन करताना वक्ते श्रीराम बनसोड यांनी बुद्धप्रणीत अरियपूजेचे महत्त्व स्पष्ट केले. त्यांनी सांगितले की, तथागत बुद्धांनी सिगाल सुत्तात सहा दिशांच्या पूजेचा खरा अर्थ सांगितला असून ती पूजा म्हणजे व्यक्तींच्या सन्मान, कर्तव्यपालन आणि परस्पर आदरावर आधारित जीवनपद्धती आहे.बनसोड म्हणाले की, पूर्व दिशा ही आई-वडिलांचे प्रतीक असून त्यांची सेवा व आदर करणे हीच खरी पूर्वपूजा आहे. पश्चिम दिशा पत्नी व मुलांचे प्रतिनिधित्व करते. पत्नीशी मैत्री, समानता आणि सन्मानाने वागणे हा त्या दिशेचा संदेश आहे. दक्षिण दिशा गुरु, शिक्षक व आचार्य यांच्या सन्मानाची आहे, तर उत्तर दिशा नातेवाईक, मित्र व सगेसोयऱ्यांप्रती प्रेम, सहकार्य आणि जिव्हाळा व्यक्त करण्याची आहे. त्यांनी पुढे सांगितले की, भूमीची दिशा सेवक, कर्मचारी व दैनंदिन जीवनात मदत करणाऱ्या व्यक्तींचे प्रतिनिधित्व करते. त्यांच्याशी सन्मानाने व न्यायाने वागणे आवश्यक आहे. आकाशाची दिशा श्रमण, भिक्खू-भिक्खुणी तसेच धम्म उपासक-उपासिकांची असून धम्मप्रचार करणाऱ्यांचा आदर, सत्कार व सहकार्य करणे हीदेखील बुद्धांनी सांगितलेली अरियपूजा आहे.सहा प्रकारच्या व्यक्तींची काळजी घेणे, त्यांचा स्वाभिमान जपणे, परस्पर आदर आणि कर्तव्यभावनेने आचरण करणे हेच बुद्धप्रणीत अरियपूजेचे सार असल्याचे श्रीराम बनसोड यांनी यावेळी स्पष्ट केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी शिल्पा मकेश्वर, एम.जी. गडपायले, सविंद्र भगत, मंदा मनवरे, राजेंद्र बुटलेकर आणि प्रभा गजभिये यांनी परिश्रम घेतले. सभेला गोविंद ढोके, जासुदा मेश्राम, वनश्री पाटील, वैशाली नागदेवे, आम्रपाली नागदेवते, वनिता धनविजय, इंदुताई नागदेवते, ललिता शामकुवर यांच्यासह मोठ्या संख्येने उपासक-उपासिका उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन शोभा वाघमारे यांनी केले. धम्मपालन गाथेने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

गौतम बुद्ध यांनी दिलेल्या पंचशीलाचे आचरण केल्याने मानवाचे चित्त शांत राहते : जयसिंग वाघ

जळगाव : गौतम बुद्ध यांनी कोणीही हिंसा, चोरी, व्यभिचार करू नये, खोटे बोलू नये, मद्य प्राशन करू नये असा उपदेश दिलेला आहे, हा उपदेश बौद्ध धर्मात 'पंचशील' म्हणून ओळखले जाते. या पंचशिलाचे आचरण केल्याने माणसाच्या अनेक समस्या तर सुटतातच त्याचबरोबर त्याचे चित्त प्रसन्न व शांत राहते असे प्रतिपादन प्रसिद्ध साहित्यिक जयसिंग वाघ यांनी केले. अजिंठा हाउसिंग सोसायटी येथील जेटवन बुद्ध विहारात आषाढ पौर्णिमा ते आश्विन पौर्णिमा पर्यंत आजोजित 'भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म' या ग्रंथपठण कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना ते बोलत होते.

बौद्ध महासभाच्या केंद्रीय शिक्षिका ज्योती भालेराव यांनी सांगितले की, बौद्ध धर्मात आषाढ पौर्णिमा ते आश्विन पौर्णिमा पर्यंत वर्षावास केला जातो, पहिला वर्षावास खुद्द भगवान बुद्ध यांनी सारनाथ येथील मुर्गदाय वनात केलेला आहे. या तीन महिन्यात महाराष्ट्रात प्रत्येक बुद्ध विहारात 'बुद्ध आणि त्यांचा धम्म' या ग्रंथाचे पठण सुद्धा केले. अध्यक्षस्थानी ॲड. आनंद कोचुरे होते, त्यांनी बौद्ध धर्माचे तत्व मानवी कल्याणाचे असल्याने त्याचा अधिकाधिक प्रचार करणे प्रत्येक उपासकाचे कर्तव्य आहे असे सांगितले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक चेअरमन दिलिप सपकाळे यांनी केले, कार्यक्रमाचे संचालन सुनीता बैसाने, आभार प्रदर्शन कविता सपकाळे यांनी केले. पूनम वानखेडे, संगीता सैंदाणे, वर्षा कोचुरे, लता बिऱ्हाडे यांनी त्रिसरण, पंचशील म्हटले, सिंधू तायडे, विजया शेजवळे, लक्ष्मी भालेराव, हिराबाई भालेराव, नूतन तासखेडकर यांच्या हस्ते भगवान बुद्ध व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमांचे पूजन करण्यात आले. मान्यवरांचा परिचय सरला भालेराव, माया भालेराव यांनी करून दिला. कार्यक्रमास रामकृष्ण सावळे, मनोज इंगळे, बळीराम गजरे, प्रतिभा सपकाळे, पूजा कोचुरे, अंजना भालेराव, आशा सपकाळे, गीता सोनवणे, शुभांगी बोदोडे, सुमन सोनवणे, उषा गांगले, मीना बिऱ्हाडे, रंजनी सैंदाणे, सुनंदा सैंदाणे तसेच अन्य उपसिका हजर होते .

प्रामाणिक सेवेतून विद्यापीठाची उभारणी कुलगुरू डॉ. मनाली क्षीरसागर

नागपूर : राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठातील सेवानिवृत्त शिक्षक, अधिकारी व कर्मचाऱ्यांचा कर्तव्यपूर्ती सोहळा जमनालाल बजाज प्रशासकीय भवनात पार पडला. यावेळी कुलगुरू डॉ. मनाली क्षीरसागर यांनी कर्मचाऱ्यांच्या प्रामाणिक व प्रदीर्घ सेवेमुळे विद्यापीठाची उभारणी झाल्याचे सांगितले. कार्यक्रमाला प्र-कुलगुरू डॉ. अखिलेश पेशवे व प्रभारी कुलसचिव डॉ. विजय खंडाळ प्रमुख उपस्थित होते. यावेळी नुकतेच सेवानिवृत्त झालेले गौतम पांडुरंग धोटे, विनोद कवडूजी वाकुलकर, प्रकाश गजानन हिंगणे, डॉ. रमण झिबल मदने, उमेश रामराव लोही, नितीन मोरेश्वर कडबे, नीलिमा श्रीष बडकस, नरेंद्र विश्वास सहारे, मंगला मोहन भुरले, अभय गंगाधर कोट्टेवार, वासुदेव नामदेव हरडे, कमल छन्नू जैदिया आणि कृष्णकुमार वसंतराव व्यवहारे यांचा शाल, सन्मानचिन्ह व प्रमाणपत्र देऊन सत्कार करण्यात आला. जयंत निनावे व सलीम शेख यांनी मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे संचालन दीपक घोडमारे यांनी, तर आभार डॉ. विजय खंडाळ यांनी मानले. कार्यक्रमास प्राधिकारणी सदस्य, विभागप्रमुख, शिक्षक, अधिकारी व कर्मचारी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

ग्रामगीता प्रबोधन दिंडी 'विद्यार्थ्यांच्या दारी'

तिडके विद्यालयात ३ ऑगस्टला होणार प्रबोधनाचा जागर

नागपूर : नागपूरातील सामाजिक कार्यात उल्लेखनीय योगदान असले, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे स्नेहबंधू आणि श्रीगुरुदेव सेवा मंडळाचे ज्येष्ठ प्रचारक कर्मश्री दुर्गादास रक्षक यांच्या स्मृती सप्ताहानिमित्त 'ग्रामगीता प्रबोधन दिंडी - विद्यार्थ्यांच्या दारी' हा उपक्रम आयोजित करण्यात आला आहे.

हा प्रबोधनाचा जागर रविवार, ३ ऑगस्ट २०२६ रोजी दुपारी १२ वाजता तीडके विद्यालय आणि कनिष्ठ महाविद्यालय, काटोल रोड, नागपूर येथे संपन्न होणार आहे.

कार्यक्रमाची रूपरेषा

अध्यक्ष : प्राचार्य विलास रामटेके

प्रमुख वक्ता : रवीदादा मानव - संचालक, श्रीगुरुदेव अध्यात्म गुरुकुल

प्रास्ताविक व भूमिका : ज्ञानेश्वर रक्षक - विश्वस्त, कर्मश्री दुर्गादास रक्षक स्मृती प्रतिष्ठान

भजन सादर : मोहनदादा चोरे - राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांची भजने सादर करणार

विशेष उपस्थिती : गुरुदेव प्रचारक देवीदास लाखे, मुकेश कोल्हे

दिंडीचे स्वागत : पर्यवेक्षक विलास बोरगमवार

उपक्रमाचा उद्देश

संत-महापुरुषांचे विचार आणि राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांनी लिहिलेल्या 'ग्रामगीतेचे तत्त्वज्ञान' विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचावे, हा या आगळ्या-वेगळ्या उपक्रमाचा मुख्य उद्देश आहे. या उपक्रमाची संकल्पना 'ज्ञानेश्वर रक्षक' यांची आहे.

अशी माहिती 'कर्मश्री दुर्गादास रक्षक स्मृती प्रतिष्ठान'चे विश्वस्त 'अनंता रक्षक' यांनी पत्रकाद्वारे दिली आहे.

'अनंता रक्षक'

विश्वस्त, कर्मश्री दुर्गादास रक्षक स्मृती प्रतिष्ठान

सोलापूरात उसळला निळा जनसागर

आनंदराज आंबेडकर यांच्या नेतृत्वाखाली उपवर्गीकरणविरोधी विराट महामोर्चा

संवाद मित्र महेश गायकवाड

सोलापूर : अनुसूचित जातींच्या आरक्षणातील उपवर्गीकरणाच्या विरोधात आनंदराज आंबेडकर यांच्या नेतृत्वाखाली रविवारी सोलापूर येथे विराट महामोर्चा काढण्यात आला. राज्यातील विविध भागांतून आलेल्या ५९ अनुसूचित जातींच्या हजारो नागरिकांनी, सामाजिक कार्यकर्त्यांनी आणि विविध आंबेडकरी संघटनांच्या पदाधिकाऱ्यांनी या मोर्चात उत्स्फूर्त सहभाग घेतला.

मोर्चाची सुरुवात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर उद्यान, न्यू बुधवार पेठ येथून झाली. शहरातील प्रमुख मार्गांवरून मार्गक्रमण करत मोर्चा जिल्हाधिकारी कार्यालयावर धडकला. आंदोलकांनी उपवर्गीकरणाच्या निर्णयाविरोधात जोरदार घोषणाबाजी करत अनुसूचित जातींच्या संविधानिक आरक्षणाचे संरक्षण करण्याची मागणी केली.

यावेळी सरसेनानी आनंदराज आंबेडकर यांनी उपस्थितांना संबोधित करताना अनुसूचित जातींच्या आरक्षणात कोणतेही उपवर्गीकरण स्वीकारले जाणार नाही, असा ठाम इशारा दिला. संविधानाने दिलेल्या अधिकारांचे रक्षण करण्यासाठी संघर्ष सुरूच राहील, असे त्यांनी स्पष्ट केले. सरकार अनुसूचित जातींमध्ये मराठा आरक्षणासारखी परिस्थिती निर्माण करण्याचा प्रयत्न करत असून हा डाव हाणून पाडला जाईल, असेही ते म्हणाले.

राज्य सरकारच्या धोरणांवर टीका करताना त्यांनी उपवर्गीकरणाच्या माध्यमातून समाजात फूट पाडण्याचा प्रयत्न होत असल्याचा आरोप केला. समाजाच्या हक्कांवर गदा आणणाऱ्या कोणत्याही निर्णयाला कडाडून विरोध केला जाईल, असा इशाराही त्यांनी दिला. प्रसारमाध्यमांशी बोलताना त्यांनी राज्यघटनेने अनुसूचित जातींना दिलेल्या १३ टक्के आरक्षणात कोणताही बदल करण्याचा नैतिक किंवा कायदेशीर अधिकार सरकारला नसल्याचे सांगितले. परभणी, पिंपरी-चिंचवड, लातूर आणि मुंबई येथेही यापूर्वी अशाच स्वरूपाचे मोर्चे काढण्यात आल्याची आठवण त्यांनी करून दिली. सध्याच्या राजकीय परिस्थितीवर भाष्य करताना त्यांनी काही मनुवादी प्रवृत्ती समाजात तेढ निर्माण करण्याचा प्रयत्न करत असल्याचा आरोप केला. केंद्रीय मंत्री रामदास आठवले यांच्या भूमिकेवरही त्यांनी टीका केली. या निर्णायक लढ्यात मातंग आणि खाटीक समाजही खंबीरपणे सहभागी असल्याचे त्यांनी नमूद केले. कर्नाटकमध्ये अशाच प्रयत्नाला न्यायालयाने स्थगिती दिल्याचा दाखला देत महाराष्ट्रातही उपवर्गीकरण लादण्याचा प्रयत्न झाल्यास रस्त्यावर आणि न्यायालयात दोन्ही ठिकाणी संघर्ष केला जाईल, असे त्यांनी सांगितले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारांवर चालणारा समाज आपल्या न्याय्य हक्कांसाठी शेवटपर्यंत लढेल, असा निर्धार त्यांनी व्यक्त केला. मोर्चाच्या शेवटी जिल्हाधिकाऱ्यांमार्फत शासनाला मागण्यांचे निवेदन देण्यात आले. कायदा व सुव्यवस्था राखण्यासाठी शहरात पोलिसांचा मोठा बंदोबस्त तैनात करण्यात आला होता.

सिद्धार्थ बुद्ध विहारात धम्म प्रचार सभा

नागपूर : गंगाबाई घाट येथील सिद्धार्थ बुद्ध विहारात प्रबुद्ध समाज समितीतर्फे 'कही हम भूल न जाये' या उपक्रमांतर्गत आषाढ पौर्णिमेनिमित्त धम्म प्रचार सभा आयोजित केली होती. सभेच्या अध्यक्षस्थानी प्रबुद्ध समाज समितीचे अध्यक्ष पी. आर. धोंगडे होते. त्यांनी सिगाल सुत्तचे महत्त्व सांगत आषाढ पौर्णिमा हा धम्म जयंतीचा दिवस जगभर साजरा होत असल्याचे नमूद केले. कार्यक्रमाचे संचालन वासुदेवराव डोंगरे यांनी केले. प्रारंभी महापुरुषांच्या प्रतिमांना पुष्पहार अर्पण करून बुद्धवंदनेने कार्यक्रमाची सुरुवात झाली.

सुनील लोखंडे यांनी आषाढ पौर्णिमेचे महत्त्व व आर्य अष्टांगिक मार्गाचे विश्लेषण केले. प्रमुख पाहुणे आचार्य गुलचंद रंगारी यांनी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या जडणघडणीत रामजी बाबा यांच्या संस्कारांचे महत्त्व अधोरेखित केले. के. एल. लिंगायत यांनी पंचशील पालनाचे महत्त्व स्पष्ट केले. प्रारंभी रूपचंद नंदागवळी यांनी भारतीय संविधानाच्या प्रास्ताविकेचे वाचन करून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी १४ ऑक्टोबर १९५६ रोजी दिलेल्या २२ प्रतिज्ञांची शपथ दिली. कार्यक्रमाला शामकांत जाधव यांची विशेष उपस्थिती होती. शेवटी पी. आर. धोंगडे यांनी आभार मानून कार्यक्रमाची सांगता केली.

बहुजन सौरभ प्रकाशक, संपादक, मालक, मुद्रक सिध्दार्थ जीवन कांबळे यांनी देश प्रेस पब्लिकेशन, E-30/2, इंडस्ट्रीयल एरिया, सोनेगाव (सीम), हिंगणा, एआय.डी.सी., नागपूर - 440016 येथे मुद्रित केले व 9/2, स्वराज कॉलनी, मेडिकल कॉलेजच्या मागे, नागपूर-440027, येथे प्रकाशित केले. RNI No. MAHMAR 2020/84035 Printed, Owner by Siddharth Jiwan Kamble, Publisched at 9/2 Swaraj Colony, Behind Medical College, Nagpur 440027, Printed at M/S Desh Publication, E-30/2, Industrial Area, Sonegaon (SEEM), Hingna, MIDC, Nagpur-440016, Editor Siddharth Jiwan Kamble Email: bahujansaurabh@gmail.com Mobile: 9422860648